

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XI./STEVILKA 46

CELOVEC, DNE 19. NOVEMBRA 1959

CENA 1.50 ŠILINGA

„Križa teža - in plačilo“

Ko je bil naš veliki rojak dr. Gregorij Rožman dne 17. marca 1929 imenovan za škofa, si je izbral nadvse pomembno geslo: „Crucis pondus et premium — Teža križa in plačilo“.

To geslo si je izbral ne samo v gledanju na bodočnost, katere trpljenje je sicer slutil, a v toliki meri in tako dobesedno gotovo ne pričakoval, temveč tudi iz že doživete izkušnje. Saj je do svojega 46. leta, ko je bil imenovan za škofa, vedno spet doživljal, kako v življenju kristjana vsakemu voljno sprejetemu križu sledi plačilo, vsakemu vdano sprejetemu ponižanju povišanje.

Že ko je kot šesti in najmlajši otrok iz verne, slovenske družine prišel v gimnazijo, je moral čutiti zapostavljanje in posmeh kot reven dijak. Toda odlična spričevala so bila pravično priznanje njegovi pridnosti in njegov trud je bil ob koncu gimnazijskih študijev kronan z zrelostnim izpitom, katerega je napravil z odliko.

Njegovo prizadevanje za duhovniški poklic v letih bogoslovja je bilo kronano z veliko notranjo srečo in novomašnim slavljem 4. 8. 1907 v domači šmihelski fari.

Po kratkem dušnopastirskem delu je odšel na Dunaj nadaljevat bogoslovne študije, katerih trud je bil poplačan s častnim naslovom doktorja bogoslovja. In spet je nosil težo križa skozi vojna leta kot profesor, podpravitelj in spiritual v bogoslovju na Plešivcu. In ta teža se je podvojila v prvih povojnih letih v bojih okoli ljudskega glasovanja, kateremu je pod silo razmer sledila zanj prva odpoved bivanja in delovanja v ožji domovini. Pa je križu kot plačilo sledilo imenovanje za univerzitetnega profesorja na novi univerzi v Ljubljani.

Skozi težkih trideset let odgovorne nadpastirske službe pa je doživljal škof dr. Gregorij Rožman še vse bolj skrivnosti Gospodovega trpljenja in prehodil vse postaje križevega pota.

Da omenimo le nekatere: Že v najožjem krogu, med svojimi sobraty, ki jim je zaupal do zadnjega, doživljal vso bridkost izdajstva, občuti zapuščenost oljskogorskih ur, kjer prosi v goreči molitvi, da bi šel ta bridki kelih mimo njega. Kakor Kristus stoji pred sodnikom in mora vzeti nase krivično obsodbo, ki je buja od telesne smrti, kateri vsaj sledi pravična sodba božja.

Njemu pa je bil sedaj naložen še težji križ, pod katerim je omahoval in se v najtežjih trenutkih bal, da ga bo strl, ko so v njegovi škofiji krvaveli vzorni duhovniki in cvet njegove mladine, ko v lastni ožji domovini ni našel kraja, kamor bi glavo položil, in še, ko je bil izgnan v negotovost, ki ga je bolj bolela radi njegovih vernikov kot njegova lastna.

V pismih in sporočilih iz domovine se je srečaval z žalostno Materjo — Cerkvijo v svoji škofiji in trpel z njo. Moči mu je dajala zavest, da je toliko zvestih sobratov in vernih ljudi, ki so mu skušali lajšati to težo križa in jo z njim nositi kot cirenejski Simon.

Kljub vsemu trpljenju pa je našel vedno tolažilne besede za vse tiste, ki so trpeli: ob raznih govorih, misijonskih pridigah in duhovnih vajah, v pismih in spisih je tolažil jokajoče in jim kazal, kaj je pravi vzrok vsega trpljenja. — „Ne jokajte zame, le zase in svoj rod točite zdaj solze.“

Doživljati je moral vedno spet in spet, kako so mu — kot Kristusu oblačila — trgali obleko časti in dobrega imena, ga skušali oblatiti. Pri vsem tem pa ni sovraštva povračeval s sovraštvom, temveč je odpuščal in molil za tiste, ki so ga preganjali.

To je bil križ, ki ga je nosil, križ, pod čigar težo je krvavel in v ponedeljek, 16. novembra 1959 izkruval. Njegovo truplo je mrtvo omahnilo; položili so ga na mrtvaški oder; krog njega so se zbrali verniki, udje Matere svete Cerkve in zanj molili. In kakor v naročje ga je vzela sv. mati Cerkve in ga v grob položila k zadnjemu počitku.

To je bila teža križa, kateri pa je v neki meri že v tem življenju sledilo plačilo. Veličastno je bilo slavlje pri njegovi intronizaciji,

Umrl je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman

Dne 16. novembra ob pol 4. uri zjutraj je v Clevelandu v Severni Ameriki umrl v starosti 76 let na posledicah srčne kapi prevz. škof ljubljanski dr. Gregorij Rožman, koroški rojak iz Dolinčič pri Šmihelu. Pred dobrim tednom je bil prestal težko operacijo. Odšel je dobro pripravljen k Stvarniku. Še nekaj dni pred smrtjo je vprašal zdravnike o svojem zdravstvenem stanju, rekoč: »Ne bojim se smrti, pripravljen sem nanjo, vendar bi želel še prej urediti tudi svoje zemске zadeve.« — S škofom Rožmanom je legel v grob eden največjih Slovencev našega časa, mož, ki je igral veliko vlogo v slovenskem narodnem življenju, velik in goreč škof, mož velikega trpljenja in potrpljenja, posebno v času druge svetovne vojne in v neposredni povojni dobi, ko je moral s svojim narodom prehoditi vse križeve postaje naše Kalvarije. (Opis njegove življenjske poti prinašamo na 8. strani.)

Živel ni zase, ampak za Boga

Malokdo je bil po krivem tako obtožen in tako grdo oklevetan kot pokojni škof dr. Rožman, in malokdo je znal vsa zasramovanja tako moško in v duhu evangelijskega miru tako vdano prenašati. Pa vsaka naša beseda je prešibka, zato prinašamo sedaj, ko škof Rožman že stoji pred Stvarnikom, njegove lastne besede, ki jih je kot skala miru govoril v ljubljanski stolnici, dne 12. decembra 1943, sredi strašne vojne vihr.

Vam, dragi verniki, je božja Previdnost v najtežjih časih, kar jih je naš narod doživel, postavila za škofa mene, brez mojih zaslug in proti pričakovanju. Služba škofova: čuvati in voditi vaše duše, je vedno težka, a v teh časih še stokrat težja, in verjemite mi, da me teža škofovskega križa silno tare in me v duši žge zavest težke, pretežke odgovornosti.

Škof je postavljen na vidno mesto — na svetilnik, vsi verniki ga vidijo in opazujejo, sodijo ga dobri verniki, vdani in poslušni, pa tudi nasprotni in sovražni ga sodijo in obsojajo. Izpostavljen je kritiki, pravični in krivični.

Kako v teh zmedenih razmerah sodijo mene, vašega škofa, eni kakor drugi veste le predobro. Slišite te sodbe in obsodbe: da sem največji izdajalec, da pomagam tujcem uničevati lastni narod. Kaj vse so govorili in zatrjevali o meni! Videli so me v fašistični uniformi n. pr. pri uboju fašistinj Arielle Rea, drugič zopet v uniformi nemškega generala, ko sem pomagal voditi napade na komuniste na Goriškem in Notranjskem, drugi zopet so me videli na Bledu v razgovorih in posvetih z nemškimi oblastmi, kako bi bolj gotovo zatrl Slovence, drugi zopet so me istočasno videli v Zalogu s puško in to v času, ko nisem prestopil niti praga svoje sobe, kaj šele svoje hiše. Na Gorenjsko stran, odkar smo v vojski, nisem prišel dalje kot do stare mitnice na Celovski cesti...

Ne bi o tem govoril, da me niso verniki sami prosili, naj vendar proti tem klevetam

ko se je krog starega in mladega škofa zbralo verno ljudstvo; s plačilom je bilo kronano njegovo prizadevanje za evharistično gibanje, ko je bil leta 1935 jugoslovanski evharistični kongres v Ljubljani. Kot zmagoslavni zaključek njegovega prizadevanja za kraljestvo Kristusa Kralja je bil mednarodni kongres Kristusa Kralja v septembru 1938, ko so se v Ljubljani zbrali zastopniki iz vsega katoliškega sveta.

Koliko notranje plačilo je občutil ob posvetitvi vsega sveta Marijinemu brezmadežnemu Srcu sredi najhujše vojne vihr v letu 1943, ko je sam s toliko ljubeznijo vodil vernike do Marije po pobožnosti petih prvih sobot.

Tudi v letih izgnanstva mu je Bog dal čutiti žlahtni sad križa in trpljenja ob zlatem jubileju duhovništva v letu 1957, ko je obdan od slovenskih vernikov klečal pred lursko votlino in mogel z očetovsko besedo navduševati k zvestobi Kristusu Kralju in otroško zaupani ljubezni do matere Marije. Tedanji papež Pij XII. mu je pisal: „Poučeni smo o velikih zaslugah, ki si si jih v dolgih letih nabral za

kaj rečem. Doslej tega nisem storil, saj nisem bil užaljen, niti jezen, niti me ni bolelo, če sem slišal nove laži.

Bral sem v tem času liste sv. Pavla, tega najbolj gorečega in najbolj svetega škofa, in sem videl, da so njega Korinčani prav tako klevetali in obsojali. Kaj jim je odgovoril? — »Meni je prav malo mar, da me sodite vi ali človeško sodišče... Gospod je, ki me sodi.« (1 Kor 4, 2 in 4) Za škofa ni merodajno in odločilno, kako ga ljudje sodijo — od ljudske sodbe ni in ne bo odvisna njegova večna usoda. Gospod Jezus je sodnik, ki bo sodil škofa in vernike, mene in vas. Bog bo škofa sodil ali je bil svoji službi zvest, ali je bil zvest služabnik Kristusu, ali je zvesto oskrboval božje skrivnosti. In sodba božja bo veljala.

S sv. Pavlom si upam reči: Nič tega, kar mi očitete, nimam na vesti, vendar s tem še nisem opravičen, sodil me bo Gospod. Z mirno vestjo, ne da bi se bal vsevednega Sodnika, si upam trditi, da po moji krivdi, po mojem sodelovanju in stikih z raznimi oblastmi ni bila nikomur hiša požgana, nikomur imetje izropano, nihče zaprt ali poslan v taborišče, nihče umorjen, pač pa sem — hvala Bogu — mogel marsikoga rešiti iz ujetništva, tudi smrti in po posredovanju sv. očeta so bile mnoge notranjske vasi ohranjene, ki so bile že določene za požig.

Žal, da nisem mogel v vseh sto- in stoterih slučajih uspeti, v katerih so me za pomoč prosili ljudje vseh slojev in vseh nazarj. Trdno upam, da mi večni Sodnik, ki bo na meni gotovo našel marsikaj graje vrednega, ne bo očital izdajstva nad lastnim narodom.

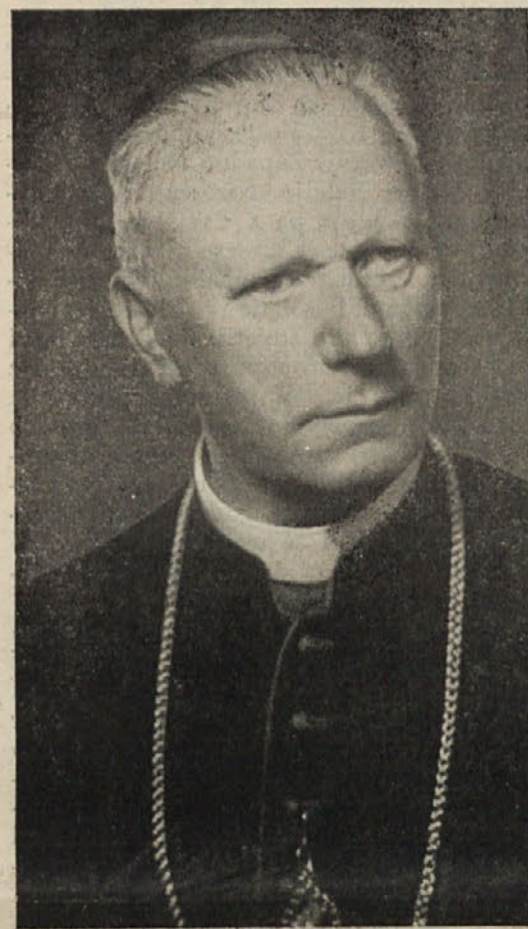
Tudi sveti Pavel je nastopil za svojo službeno čast, za ugled svojega apostolskega poslanstva in pokazal vso lažnivost in zahrbtnost nasprotnikov in naštel dovolj podrobno, kaj vse je storil, žrtvoval in pretrpel za vernike po toliko deželah, kjer je

Cerkve. V Tvoji cvetoči dobi si podeljene cerkevne službe z zvestobo izvrševal... Pred 28 leti si bil povzdignjen v škofovsko čast in si posvetil vse sile izvrševanju pastirske službe v ljubljanski škofiji, dokler nisi kot pregnanec prenesel vse svoje skrbi in prizadevanja v kristol tako velikega števila beguncev. Zato Ti, častiti brat, k Tvojemu svetlemu in pastirskemu delu čestitamo...

In kot zadnja tolažba na tej zemski poti mu je bilo dano, da je še enkrat obiskal kraje svoje mladosti in prvega dušnopastirskega delovanja.

Donosil je veliki naš rojak svoj križ in odšel po plačilo. Lahko si mislimo, kolikšno je bilo njegovo veselje, ko se je srečal onkraj vsega minljivega z zmagoslavno Cerkvijo; ko so mu prihтели nasproti spoznavalci in mučeniki, katerim je bil nadpastir in za katere je nosil težo križa in s katerimi bo sedaj užival večno plačilo.

Na njegov grob bi lahko zapisali besede velikega papeža Gregorija: „Pravico sem ljubil in sovražil krivico, zato umiram v izgnanstvu!“

oznanjal Kristusov nauk, in tudi med Korinčani. Tako je sveti Pavel prisilil nasprotnike k molku, vernike pa prepričal, da lažem niso več verjeli. To je storil sveti Pavel ne za svojo osebno čast, ampak za ugled svoje apostolske službe, da je mogel še naprej uspešno širiti kraljestvo božje tudi v Korintu.

»In ko že govoriti več ne bom mogel, se mi bo iz umirajočega srca še dvignila poslednja prošnja, tista, ki jo za svoj narod vsak dan ponavljam: Razveseli, Gospod, zaslepljene, da spoznajo časno in večno nesrečo, v katero jih peha brezbožni komunizem, da se obrnejo in spreobrnejo. Privedi jih, Gospod, nazaj k resnici in v božje kraljestvo.«

Sožalje krškega škofa ljubljanskemu

Prezv. g. dr. Jožef Köstner, škof krški, je poslal apostolskemu administratorju ljubljanske škofije, škofu msgr. Antonu Vovku, naslednje sožalno pismo ob priliki smrti 29. ljubljanskega rednega škofa dr. Gregorija Rožmana:

Celovec, 18. novembra 1959

Pravkar je prišla vest o smrti prevzvišenega škofa Vaše škofije. Z vsem srcem občutim jaz in vsa krška škofija bolečino, ki je prizadela našo sosednjo ljubljansko škofijo.

Prav posebno smo pa združeni z Vami v Vaši žalosti, ker je bil pokojni prevzvišeni škof po rodu iz naše škofije ter je tukaj kot dušebrižnik in profesor bogoslovja blagodatno deloval in užival velik ugled. Radi se bomo pokojnika spominjali v molitvah ter mu ohranili časten spomin.

Z odkritim spoštovanjem in v bratovski povezanosti ostajam

Vaš

† dr. Jožef Köstner.

Osmica za škofa Rožmana v Celovcu

V ponedeljek 23. novembra bo v stolnici v Celovcu ob 9. uri dopoldne prevzvišeni g. nadpastir daroval sv. mašo zadušnico za pok. škofa dr. Gregorija Rožmana. Vsi verniki vabljeni!

Politični teden

Po svetu . . .

Adenauer v Londonu

Po skoraj enoletni zamudi je minuli teden zapadnonemški kancler Adenauer odšel v London. Obisk je bil že več kot potreben, kajti med tem se je nabrala cela vrsta vprašanj, ki kalijo razmerje med obema nekdanjima »bratrancema« izpred leta 1914.

Predvsem v Bonnu zamerijo angleškemu ministrskemu predsedniku Mc Millanu njegove napore za »vrhunsko konferenco«. Razumljivo, kajti taka konferenca bi imela prav gotovo za posledico, da glede Nemčije v najboljšem slučaju ostane tako kot je, to je, da ostane razdeljena. V Londonu pravijo, da se je z dejstvom pač treba sprijazniti, pa naj je to Bonnu všeč ali ne. Drugo vprašanje, ki loči Angleže in Nemce je pa gospodarskega značaja. Zapadna Nemčija je član Evropskega skupnega tržišča (EWG) ožje gospodarske skupnosti, ki povezuje Zapadno Nemčijo, Francijo, Italijo, Belgijo, Nizozemsko in Luksemburg. Anglija pa k EWG noče pristopiti, ker se ne mara pretesno vezati na kontinent, v smislu tradicionalne angleške politike »splendid isolation« (bleščeče osamljenosti) preteklih stoletij. Po drugi strani se pa noče povsem odpovedati trgovanju z Evropo, zato je kot protiutež ustanovila takozvano »svobodno evropsko trgovsko cono«, v kateri so nordijske države, Avstrija in Švica nekoliko bolj ohlapno povezane. Vendar je danes gospodarstvo evropskega kontinenta že med seboj tako prepleteno, da je ena država na drugo navezana, pa če je to Angležem prav ali ne.

Dočim sta doslej Zapadna Nemčija in Francija zahtevali od Anglije, da pristopi k Evropski gospodarski skupnosti ali pa nosi posledice, izgleda, da se zadnje čase Adenauer odmika od tega togega stališča in je pripravljen poslušati angleške kompromisne predloge. Glede evropske gospodarske povezave pa tudi v Nemčiji sami niso vsi ene misli, kajti gospodarski minister Erhard je mnenja, da če že Angležev ni moč prisiliti k vstopu v Evropsko gospodarsko skupnost, se je pač treba drugače z njimi pomeniti, kajti kot se Angleži ne morejo povsem izolirati od evropskega kontinenta, velja to tudi za odnose kontinenta do Anglije.

Angleško-nemški sporazum je seveda potreben z ozirom na »vrhunsko konferenco«, da bo zapadni blok strnjen. Tudi v nemškem interesu je, da si pred konferenco, na kateri ne bo Adenauerja, dobi od zapadnih zaveznikov gotova zagotovila glede mej političnih koncesij do Sovjetske zveze. Zato je tudi bonnska vlada postala sprejemljivejša za angleške gospodarske želje.

Papež imenoval 8 novih kardinalov

Papež Janez XXIII. je zopet storil zgodovinsko dejanje. Imenoval je 8 novih kardinalov, med katerimi so: nadškof v Chicagu Alber Meyer, apostolski nuncij v Nemčiji nadškof Alojzij Münch, dekan rimskega sodišča »Rota Romana« William Theodore Heart, tajnik kongregacije za redovnike P. Arcabbio Larraona, jezuitski pater Avgustin Bea, spovednik pokojnega papeža Pija XII., papeški nuncij v Parizu Pavel Marella, tajnik vrhovnega apostolskega sodnega dvora Frančišek Morano, papeški nuncij v Bernu Gustav Testa. Med novimi kardinali so 3 Italijani, dva Amerikanca, in po 1 Nemec, Škot in Španec. S tem je število kardinalov naraslo na 79, najvišje v zgodovini. Je to nov korak k internacionalizaciji kardinalske kolegije.

V Rimu pravijo, da je imenovanje novih kardinalov bilo izvedeno z namenom, olajšati priprave za že napovedani vesoljni cerkveni zbor.

Gaullisti se morajo sprijazniti s položajem

Alžirsko vprašanje dela še vedno velike preglavice Francozom. V mestu Bordeaux (kjer pridelujejo tudi znamenito vino istega imena, izg. bordó) so zborovali pristaši generala De Gaulla. Kot znano so postaršega junaka iz druge svetovne vojne spravili na oblast radikalni nacionalistični krogi, ki jim ni bila vseh popustljiva politika šibkih pariških vlad do alžirskih upornikov. Toda doživeti so morali, da je De Gaulle sicer po prevzemu oblasti začel z bolj energično politiko, katere končni cilj

pa je vendarle — sporazum z uporniki, kajti prišel je do spoznanja, da nadalnje prelivanje krvi nikamor ne vodi. Zato je izdelal načrt za pomirjenje Alžira. Po sklenitvi premirja z uporniki bi naj Alžirci na svobodnih volitvah odločili, ali hočejo ostati povsem del Francije, ali imeti samoupravo v okviru Francije ali pa odcepitev od Francije in ustanovitev lastne države. Alžirsko vprašanje je postalo tudi mednarodno vprašanje in glede katerega stoji Francija osamljena, kajti tako Zapad kot Vzhod se danes bori za prijatelje med Arabci. Zato kljub grmečim besedam De Gaullovim pristašem v Bordeauxu končno ni ostalo drugega, kot da »pogojno« odobrijo De Gaullov načrt. Glasovanje na glavni skupščini Združenih narodov v New Yorku, kjer so obravnavali protest Maroka proti nameravanemu francoskemu atomskemu poskusu v Sahari, jih je namreč opozorilo, da ne smejo strune prenapenjati. Resolucija afriško-azijskih držav, ki so zahvale odpoved tega poskusa je dobila večino, vendar so se Francozi zaenkrat še izmuzali, ker so se Angleži in Amerikanci in atlantski zavezniki glasovanja vzdržali in zato ni bila ta večina zadosti velika, kajti za obveznost sklepa je treba dve tretjini glasov. Vendar to kaže, da Francija v svetu izgublja prijatelje in to je zborovalcem v Bordeauxu dalo misliti ter jih napotilo k zmernosti.

. . . in pri nas v Avstriji

Teden obračunov političnih strank

V minulem tednu so tri največje politične stranke polagale svoje letne račune. Ni čuda, gremo proti koncu leta, pozna jesen je že in čas žetve. Politična letina je bila precej različna in to so pokazali trije sestanki: Na Dunaju, kjer je imela socialistična stranka svoj kongres. Na Semmeringu, kjer so se zbrali na vsakoletne »duhovne vaje« mandatarji OeVP in v Salzburgu, kjer so zborovali svobodneži rjave barve (FPOe).

Socialistični kongres na Dunaju

Je bil precej razgiban, kajti ta stranka se nahaja na prelomnici generacij. Stari borci, ki so se iz burnih marksističnih mladničev v zadnjih letih monarhije, preko barikad avstro-marksizma v dobi prve republike, koncentracijskih taborišč in zaporov druge svetovne vojne prelevili v na zunaj pomeščanjene, a duhovno po starosti izmodrene ministre povojne koalicije, jemljejo slovo, njihova mesta pa zavzema jo strankarski in sindikalni funkcionarji kot dr. Pittermann in drugi. Nekdanje delavce, ki so se po svoji pridnosti in bistrosti povzpeli do najvišjih mest in časti v državi, nasledujejo uradniki, povečini s kako srednješolsko diplomo ali celo akademskim naslovom v žepu. Socialistična stranka je pod geslom »pomladitve« postavila starostno mejo za svoje mandatarje in sicer 65. leto. Tako je odšla vrsta prominentnih politikov, med katerimi je brez dvoma najmarkantnejši dolgoletni notranji minister Helmer. Vendar jezni starci niso radi odšli, kar kažejo Helmerjeve besede: Odhajamo in prepuščamo krmilo mlajšim, vendar bomo še naprej pozorno

opazovali, kaj dela stranka,« stranka ki so jo oni ustvarili.

Kljub porastu glasov pri zadnjih volitvah pa socialisti nimajo mirnega spanja. Po eni strani je opažati pomeščanje njihovih vodstvenih kadrov in specializiranih delavskih plasti, ki so dostopni za snubljenje konzervativne stranke, po drugi strani pa komunisti kljub temu da so izginili iz parlamenta, niso vrgli puške v koruzo, ampak so napovedali socialistom boj za glasove tam, kjer so najbolj ranljivi, namreč v podjetjih. Vrsta volitev v obratne svete po vsej Avstriji, posebno pa na Štajerskem in Koroškem je pokazala, da je med delavci mnogo takih, ki s svojimi dobro oblečenimi in tolstimi funkcionarskimi »zastopniki« ni zadovoljna. Komunisti imajo pri tem lahko delo, kajti oni lahko kritizirajo vse, obljublajo vse, dati pa jim ni treba ničesar, ker ničesar nimajo.

Tudi nova politika socialističnega vodstva do Cerkve ni naletela povsod na odobravanje in le s pozivanjem na disciplino se je vodstvu posrečilo, obdržati stranko skupaj. Vse kaže, da stare proticerkvene tendence, dediščina avstro-marksizma, še niso zamrle.

Na Semmeringu

so se sestali mandatarji OeVP, da preučijo položaj. Tudi pri njih ne cveto samo rožice, kot je pokazal osrednji referat strankinega generalnega tajnika dr. Maleta. Izgube pri zadnjih volitvah so pokazale, da je organizacija v raznih deželah slaba in da stranki manjka poleta. Poleg tega jo razjeda boj med posameznimi zvezami (Bundi), ki to stranko sestavljajo. Vsak Bund poskuša večkrat uveljavljati lastne ozke interese, ne da bi se pri tem menil za interese skupnosti. To se seveda potem pozna pri glasovih, kajti nekatere gospodarsko močne zveze z malo volilci se morajo uveljaviti preko drugih, ki nimajo toliko gospodarske moči, a imajo mnogo glasov, na primer industriji nad kmetijci. Zato kmetijski zakon že leta čaka na odobritev.

Dr. Maleta je v svojem govoru priznal, da je treba marsikaj spremeniti, da je tudi pri OeVP treba pomladiti in osvežiti vodstvene kadre. Prvi korak k temu je že bil storjen, ko je kancler Raab odložil predsedništvo deželne OeVP na Nižjem Avstrijskem. Na Semmeringu so tudi sklenili, da bodo odslej poslanci imeli več besede pri opravljanju strankinih poslov. V februarju bi naj bil sestavljen volilni odbor, ki bi potem naj uredil tudi vsa potrebna osebna vprašanja.

V Solnogradu

pa so se sestali rjavi svobodneži (Freiheitliche Partei Oesterreichs). Govori so bili mogočni, padale so velike besede, toda ostalo je vse pri starem, v pričakovanju boljših časov, tistih, ki so nekdanj bili. Pri volitvah so bili potrjeni stari funkcionarji s poslancem Petrom na čelu. Občni zbor so sicer začeli z avstrijsko himno, toda iz vseh govorov je bilo videti, da je njihova srčna domovina samo ena: namreč nemška, ter da so pri tem državne meje postranska stvar. Ta stranka nezadovoljncev hoče očitno izkoriščati nezadovoljstvo sitih meščanov, kajti po preobilni hrani človek kljub blagostanju slabo prebavlja in je zato slabe volje ter se jezi na ves svet.

SLOVENC

doma in po svetu

Slovenska zastava v deželi Inkov

Na mednarodnem kongresu krščansko-demokratskih političnih skupin, ki se je vršil v Peruju (nekdanjem pravljicnem kraljestvu Inkov, ki so ga pred 4 stoletji osvojili Španci, kot smo letos lahko slišali v neki slušni igri slovenskega radia v Celovcu), so nastopili tudi slovenski zastopniki.

Na tem kongresu, na katerem so se zbrali vodilni predstavniki krščansko demokratskih strank iz Čila, Argentine, Brazilije, Venezuele in drugih držav Južne Amerike, je govoril g. Rudolf Smeru o Sloveniji. Njegov govor je zbudil zelo velik odmev in so ga nato časniki glavni južnoameriških časopisov podrobneje spraševali o Sloveniji in Slovencih, o medvojnem trpljenju, okupatorskih okrutnostih in komunistični revoluciji. Prireditelji kongresa so na častnem mestu v dvorani razobesili tudi slovensko zastavo. Ta zastava je visela tudi na odru med ogromnim zaključnim zborovanjem. Je bilo gotovo prvič, da je v Lini, glavnem mestu daljnega Peruja vihrala slovenska zastava in se govorilo o Sloveniji ter o trpljenju slovenskega naroda, o njegovi tisoletni borbi za obstanek in svobodo.

Dr. Pavle Robič — srebrnomašnik

V Rimu je praznoval srebrnomašniški jubilej č. g. dr. Pavle Robič, dušebrižnik za Slovence v Italiji in dolgoletni predstojnik slovenske dobrodelne pisarne v Rimu na via dei Colli.

Jubilant je po rodu iz Jesenic, kjer je kot delavski sin moral okusiti tudi vse senčne strani življenja. Po dovršeni gimnaziji se je odločil za duhovski stan in tedanji ljubljanski škof dr. Jeglič je izredno nadarjenega bogoslovca poslal študirat v Rim, kjer si je kot gojenec Zavoda Germanicum na papeški univerzi Gregorijani pridobil dva doktorata: iz bogoslovja in filozofije. Na praznik Kristusa Kralja 1943 je bil v Rimu posvečen za duhovnika. Vrnil se je v domačo škofijo, kjer je nato deloval v dušnem pastirstvu in mladinskih organizacijah.

Po vojni je dalj časa pastiroval na Koroškem (med drugim v Selah) nato pa je na poziv škofa dr. Rožmana odšel v Rim, kjer še sedaj neumorno deluje. Na mnoga leta!

Andrej Budal - 70-letnik

V Trstu je obhajal 70. rojstni dan dr. Andrej Budal zaslužni kulturni delavec med primorskimi Slovenci ter eden izmed najuspešnejših posrednikov med slovensko in italijansko kulturo.

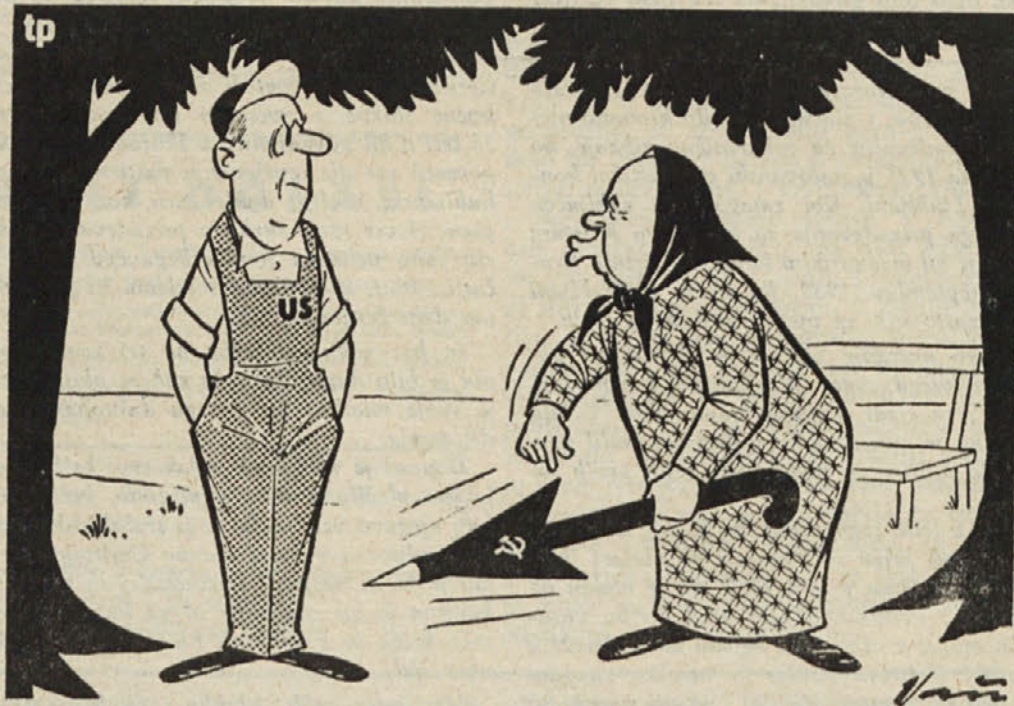
Jubilant je deloval kot šolnik, pisatelj in prevajalec iz italijanščine v slovenščino ter iz slovenščine v italijanščino. Med drugim je prevedel v slovenščino Manzoniineve »Zaročence«, Fongazzarovega »Svetnika«, več novel siciljskega pisatelja Giovannijskega Verge ter »Sardinske novele« Grazie Deledde. Nadalje je prevajal Boccaccia, D'Annunzia, Silvia Pelice, Giacosa, Itala Sveva, Soldatija in Panzinija. Za italijansko enciklopedijo Treccani je Budal spisal sestavke o slovenskih pisateljih Askercu, Jurčiču, Levstiku, Stritarju in Valentinu Vodniku. Za literarno enciklopedijo Bompiani pa je napisal sestavke o Prešernovem Sonetnem venču, Krstu pri Savici in Poeziji, o Levstikovem Martinu Krpanu, o Kersnikovem Testamentu, o Cankarjevih dramah, Gregorčičevih poezijah, Kettejevih in Murnovih pesmih ter Tavčarjevemu romanu Iza kongresa. Za gledališki zbornik »Maschere« pa je napisal še pred nedavnim sestavek o Slovenskem narodnem gledališču v Trstu.

Laskavo vabilo slovenskemu pevcu

Prihodnji mesec bo gostoval v znamenitem opernem gledališču v Barceloni na španskem priljubljen basist ljubljanske opere Ladko Korošec, ki smo ga že večkrat imeli užitek poslušati tudi v Celovcu (zadnjikrat v »Štirih grobijanih«). Ladko Korošec je prvi pevec iz Jugoslavije, ki je bil povabljen v Barcelono. Pel bo v rušini vlogo oca Pimna v Musorskega operi »Boris Godunov«. To vlogo je pred njim pel Bolgar Boris Kristov, prvi basist milanske opere Scala.

Slomškova proslava v Clevelandu

Prosvetni odsek Baragovega doma v Clevelandu (USA) je minuli mesec priredil slovensko proslavo 100-letnice prenosa škofijskega sedeža iz št. Andraža v Maribor in se spomnil svetega škofa in gorečega narodnjaka Antona Martina Slomška. Znani slovenski kipar France Gorše je za to priložnost dal na razpolago lastni kip Slomška, ki je stal na častnem mestu v dvorani. Za uvod je pevsko društvo »Korotan« zapelo Slomškovo »Glej že sonce zahaja«. Šledili so dekliski in fantovski pevski in telovadni nastopi, škof dr. Rožman pa je v lepem in prisrčnem nagovoru orisal Slomškovo osebnost. Bil je to poslednji nastop priljubljenega škofa dr. Rožmana, ki je dne 16. t. m. nenadoma umrl.

Nikita: Poljubi me, Ike, drugače bo joj...

Prijetu 29/6⁶⁰

Volkswille št 221 + dne 25.9.60 št 13

Koroški obrambni boj nima ničesar skupnega
s Hitlerja hitlerjansko vojno - (Dolac, Pletzka
Friedrich, bivši obrambni bojovnik)

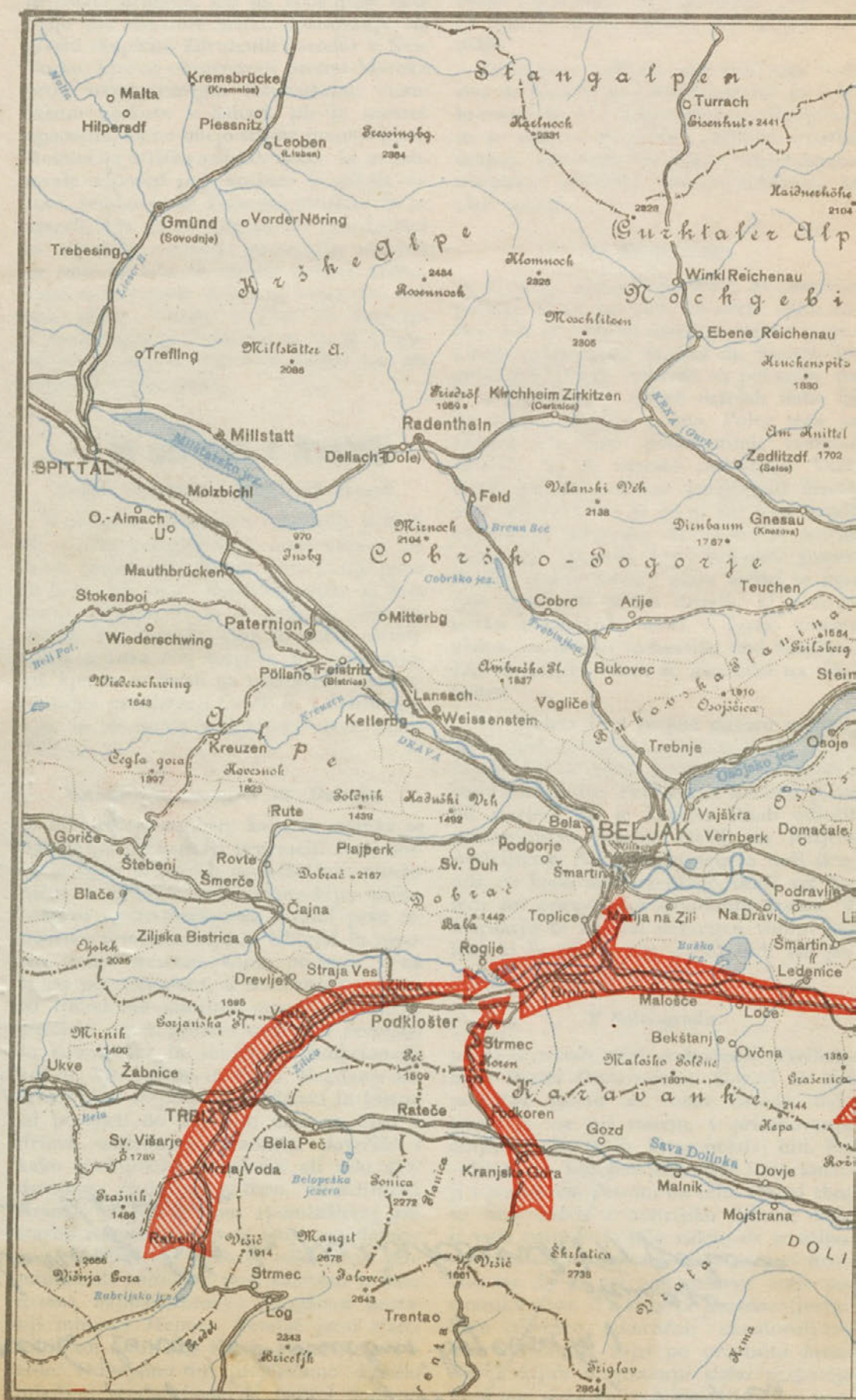
Kakor je bilo to pričakovati ^{skrajno} gotovi
krugi na Koroškem

4.8.51 3,50

1455
2425

1700

1697,50

DRAVA, vir moči in blagostanja

OD BELJAKA DO LABUDA — 9 ELEKTRARN

Nekdaj mirne loke ob globokem „grabnu“ pri Kazazah, kjer si v vijugah utira šumeča Drava pot proti jugu, so se spremenile v orjaško mravljišče, kot da bi se bili vrnili ajdji, orjaki, o katerih bajajo naše ljudske pripovedke, da so nekdanje živeli ob naši Dravi. Toda niso to ajdji, temveč ljudje modernega časa, ki z orjaškimi stroji premikajo hribe in rujejo globoko v strugo reke, ob soncu ali dežju. Ta zares mogočna slika, ki jo je morda gosti dež naredil še mogočnejšo, se je odprla minuli petek koroškim častnikom, ko jih je družba „Dravske elektrarne“ (Österreichische Draukraftwerke A. G.) povabila na stavbišče nove elektrarne pri Kazazah. „Ta naliv sicer ni bil na našem programu,“ je dejal tehnični direktor dipl. ing. Werner, „vendar boste morali prav sedaj lahko bolje spoznati, s kakimi težavami je zvezana gradnja tako velikega objekta“.

Obisk v Kazazah

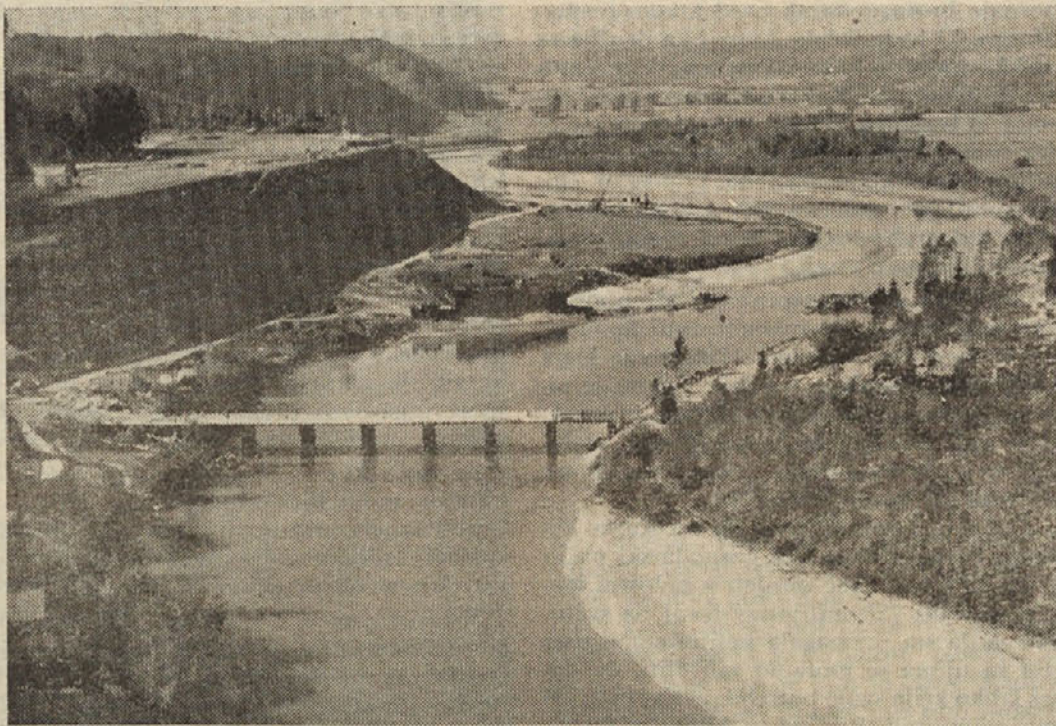
Dela v Kazazah zelo naglo napredujejo in bo predvidoma elektrarna jeseni leta 1962 gotova. Proizvajala bo letno 360 milijonov kilovatnih ur in bo tretja največja v Avstriji. Stroški za njeno gradnjo znašajo 600 milijonov šil. Pri gradnji bo poleg stalnega kadra specializiranih delavcev podjetja dobilo zaposlitev tudi znatno število delavcev iz bližnje in dalnje okolice. Kot nam je izjavil vodja gradbenih del v Kazazah dipl. ing. Heschke, strokovnjak, ki je med drugim že vodil gradnjo veleelektrarne Reisseck-Kreuzneck, bo na viških delovne sezone zaposlenih do 2000 delavcev.

Na obeh bregovih Drave so zrastle barake, skladišča in mogočni stroji nenehno delajo. Globoko doli v strugi ob desnem bregu so pa z jeklenimi koli zamejili 400 metrov dolgi stavbni jarek, kjer sedaj rujejo 10 metrov globoko v rečno dno, da pridejo na živo skalo, na katero bodo potem oprli rečni jez in na njej tudi zgradili strojne naprave. Ko bodo gotovi, bodo potem zaprli reko še z druge strani in nato se bo začela nabirati voda, ki bo gnala več kot sedem mlinskih kamnov. Že sedaj se boči preko Drave zaslini leseni most, preko katerega hrumijo težki tovarnjaki. Kasneje bo preko rečnega nasipa vodila cesta, ki bo doslej prometno zaprte predele okrog Kazaz povezovala z deželno cestno mrežo.

Nastalo bo jezero, ki bo 20 km dolgo in tako veliko kot Osojsko. Skupno bo preplavljenih 12 kvadr. km ozemlja, vendar bo pri tem prizadetih le okrog 840 ha kmetijsko uporabne zemlje, od tega blizu 400 ha obdelanega sveta. Okrog 40 domačij bo poplavljenih. Kot je izjavil dipl. ing. Socher, ki ureja odškodnine prizadetim posestnikom, je s polovico posestnikov po posredovanju Kmetijske zbornice že bil dosežen prijateljski sporazum glede odškodnin, z ostalimi so pa pogajanja še v teku.

Podjetje želi z vsimi pritiski do prijateljskega sporazuma in se tako izogniti uradnemu postopku za razlastitev. Da tak poseg v obstoječe razmere marsikoga trdo prizadene, je več kot razumljivo, kajti ob bregovih Drave biva ljudstvo, ki je na svojo zemljo navezano, jo ljubi. Zato je tembolj želeli, da bo te trdote ob obojestranskem razumevanju moč kar se da omiliti.

Kot je izjavil šef oddelka za projekte

V strugi Drave pri Kazazah polagajo temelje nove elektrarne

dr. ing. Magnet, se »Dravske elektrarne« ne nameravajo ustaviti pri Kazazah, kajti že pripravljajo načrte za nadaljnje elektrarne ob Dravi. Od Kazaz do Beljaka bo nastalo še 7 elektrarn. Za novo elektrarno v Rožeku so načrti že izdelani tudi v podrobnostih, za nadaljnje v Bistrici v Rožu, Dolah in Vovbrah pa že izvajajo potrebne vodnotehnične poskuse.

Zilja ne bo tekla v Italijo

Je to seveda program, ki bo zahteval za izvršitev svoj čas, predvidoma 10 do 15 let in bo odvisen od denarnih sredstev, ki bodo na razpolago, predvsem pa tudi od potreb po električni energiji. Dipl. ing. Werner se je dotaknil tudi že znanega italijanskega načrta za odvod Zilje v Italijo, s čemer bi bila seveda Dravi odvzeta znatna količina vode. Dejal je, da so ponekod taki posegi v vodne tokove sicer upravičeni, vendar je načrt glede Zilje popoln nesmisel, kajti Avstrija vodne sile Drave sama rabi in ima tudi možnost, da jih z gradnjo ustreznih elektrarn sama in kar najbolje izkoristi. Poleg tega pa vedno bolj rastoča potreba po električni sili Avstriji narekuje skrajno pazljivost pri gospo-

darstvu z vodnimi silami. Po dosedanjih izkušnjah se potreba po električni energiji vsakih 10 let podvoji.

Gradnja nove elektrarne v Kazazah sovpada z razpisom novega energijskega posojila, ki bo dan javnosti za podpisovanje od 19. do 27. novembra 1959. Pogoje novega posojila je obrazložil dipl. ing. Turek. Energijska posojila se obrestujejo po

6¼ odst. ter zanje jamčijo avstrijske električne družbe z vsem svojim premoženjem.

Med avstrijskimi električnimi družbami, ki so združene v takozvani elektroenergijski skupnosti (Verbundkonzern) in so »Dravske elektrarne« po množini proizvedene energije največja. Kot je izjavil komercialni direktor podjetja, Dr. Kugler, je gospodarski položaj »Dravskih elektrarn« zelo dober, kar je obrazložil s podatki iz družbine bilance. Zato so »Dravske elektrarne« kot prvo avstrijsko podjetje dobilo posojilo Svetovne banke, mednarodnega denarnega instituta, ki daje svoj denar samo gospodarsko res zdravim podjetjem.

Prvi sneg je že obelil podjunske poljane, kmalu bo tudi loke ob Dravi pokrivala debela snežna odeja. Toda na stavbišču pri Kazazah bodo proti vsakemu vremenu utrjeni močje, inženirji, specialisti in delavci kljub snegu, blatu in mrazu vso zimo delali. Mogočni stroji bodo z jeklenimi čeljustmi rili v nedrje zemlje, da na trdni skali zraste jez, ki bo — kot mogočno prgišče orjaškega ajda — uklenil moč Drave in prisilil reko, da služi ljudem, ki so mali po telesu, a veliki po umu.

Ajdi

V starih časih so živeli velikani, ajdi. Imeli so človeško podobo, bili so pa strašno veliki. Prvi rod je živel na Stekleni gori, od koder so se preselili na naše najvišje gore in planine. Naselili so se posamezno, vsak na svojo goro. Če so se hoteli med seboj pogovoriti, niso šli tako kakor mi, drug k drugemu v vas, temveč so se pomenili kar z gore na goro. Če si je kateri moral od drugega kaj izposoditi, je samo zaklical in zaželeni predmet mu je sosed vrgl z druge gore. Tudi po vodo niso hodili kakor mi s posodami, nagnili so se samo z gore in zajeli s prgiščem iz Drave.

Velikani so bili sicer zelo močni, pametni pa ne, niti orodja si niso znali narediti. Drevje so ruvali iz zemlje s koreninami vred. Šele poznejši rod si je naredil lesene sekire. Ta rod je bil že toliko pameten, da si je znal narediti divji ogenj: drgnili so namreč drevo ob drevo tako dolgo, da se je les vnel.

Ker so zelo dolgo živeli, se je zgodilo, da je ded pestoval otroke vnukov. Stari rod ajdov je bil zelo žalosten, ko je videl, da mlajši rodovi niso več tako velike rasti kakor oni sami. Končno se je rodil najmanjši rod, to smo mi ljudje.

Ko so živeli tudi že ljudje, je ajd nekoč poklical človeka in mu napovedal vojno. Predlagal je človeku, da naredita najprej majhno preizkušnjo. Ajd je vzel v roko velik kamen in ga v roki zmlel v prah. Človek pa je vzel hleb sira in ga stisnil, da je iz njega pritekla voda.

Ajd se je ustrašil in rekel:

»Manjši si, a močnejši od mene. Ne bova se vojskovala.«

Ajdovska babica je pravila otrokom:

»Nekoč bodo ajdi tako majhni, kakor so naši palci. Če bo dobro, jih ne bo, če pa bodo, bodo pa zelo pametni; njih telo bo majhno um pa velik.«

Mlada ajdinja je videla mlatiče na skedenju in pobrala skedenj, hišo in mlatiče v predpasnik, nesla vse skupaj k babici in vprašala:

»Našla sem pod piskrčem te male spake, ki so treskali s travo po glavi. So morda to tisti pametni palčkasti ajdi, ki pridejo za nami?«

Starka ni takoj odgovorila, naročila pa je prestrašenim ljudem, naj preobrnejo hleb njenega kruha. Ta hleb pa je bil velik za naših sedem mlinskih kamnov in mlatiči mu niso bili kos.

Morali so vzeti droge in potakniti pod hleb. Tik hleba so podvalili pod droge polena in pritisnili z vso silo na konce drog. Tako so s preprostim vzvodom preobrnil hleb. Starka je ukazala mladi ajdinji nesti »piskrč« — skedenj z mlatiči — zopet nazaj, rekoč:

»To je zarod palčkov, moči sicer nima, a toliko več pameti.«

(Koroška narodna)

FRAN ERJAVEC:

264

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

O Andrejevi mladosti ne vemo ničesar. V uro hoda oddaljeni Vrbi je sicer že l. 1777. ustanovil učitelj Šušič šolo, ki je bila dobro obiskovana, ne vemo pa, če je zahajal vanjo tudi naš Andrej; vsekakor se je pa že v mladih letih naučil brati in pisati. Ker leži kostanjka fara ob narodnostni meji, je verjetno, da se je že v mladih letih naučil tudi nemško. L. 1793. je prevzel po svojem očetu posestvo in se še tisto leto (23. IX.) oženil z Nežo Weiß z bližnjih Jezerc. Rodilo se jima je 11 otrok, od katerih je bilo l. 1810. živih še 6 dečkov in 3 deklice. Kaj je bilo s temi pozneje, prav tako ne vemo ničesar zanesljivo, le glede enega sina pripovedujejo, da je bil sodar v skočidolski župniji, a ena njegova hčerka da je živela v Vernberku.

Domačini so ohranili Drabosnjaka v živem spominu do današnjega dne. Pripovedujejo, da je bil srednje velike postave, hodil gladko obrit, obleko je nosil iz domačega platna in sukna in na glavi klobuk s širokimi kraji, a za klobukom vedno zataknjene kake »šrifte«. Bajé je vedno imel pri sebi torbo, v njej pa svinčnik in polno »šrift«. Popravljaj je tudi ure, rad slikal končnice čebelnih panjev in v hiši je imel razne nagačene živali. Bil je šaljivec, govoril je rad v »rajmih« in k njemu so posebno ob nedeljah popoldne zahajali na razgovore okoliški kmetje, zlasti še dekleta, da jim je »pre-rokoval«, kmetom pa zagovarjal iz »Kolomonovega žegna«. Imel je toliko obiskovalcev, da je sam tožil:

»Radi pridajo kmen unediu ljudi
Da prad niemi pokoja ni.«

Drabosnjak je naravnost edinstven pojav v naši kulturni preteklosti. Njegova veličina je zlasti v njegovi slovenski zavesti in v njegovem gorečem prizadevanju za slovensko ljudsko gledališče. Ko je germanizacija vedno bolj začela zajemati našo Koroško, se je on, samouk in čisto osamljen, trudil za naš jezik in sam nosil celó vse stroške za svoje delo.

Dočim je bil Andreaš moder, umerjen pridigar, ki je hotel predvsem poboljševati svoje rojake, pa tiči v Drabosnjaku nekaj revolucionarnega. V svojih deških in mladostnih letih je sodoživljal globoke terezijanske in jožefinske reforme v prid kmečkega stanu, v svojih moških letih pa francosko revolucijo in napoleonske vojne pohode, ki so pretresale svet ter v večji ali manjši meri odmevale v zadnje hribovske vasi. Izpred svojega doma je mogel celo neposredno opazovati pohode avstrijskih, ruskih in francoskih armad, ki so se valile po veliki cesti v dolini iz Celovca proti Beljaku in Kanalski dolini ali pa obratno, a v letih 1809—1813 je bil celo francoski podanik. Vse to je izoblikovalo v njem na eni strani neko močno kmečko samozavest, na drugi strani pa tudi plodilo njegov nemirni duh. Sam je pel:

»Moja pamat mene tako vezhi
Da od paura pridajo vse rezhi
Zeiu sviet biv nezdr pauer kruh kna biu dobiu
Se tudei obeden gospued nabiv rodin
Sazhi stan pride od paura knam
Te grof noi firshit inu kaishar sam.«

Kdaj je začel Drabosnjak pesnikovati, ne vemo, nobenega dvoma pa ne more biti, da že vsaj na prelomu v 19. stoletje. Gornji verzi so vzeti iz njegove obširne poučne pesnitve »Svojenji OBACE« (t. j. ABC, abecednik), o katerem trdijo nekateri, da je iz l. 1808., a drugi ga pa postavljajo šele v leto okoli l. 1815.

Zlasti tedanje vojne so povzročale pomanjkanje, lakoto, draginjo, delomrznost, razne razvratnosti in občo podivjanost. Socialne razmere so bile žalostne. Ljudje niso prišli več do miru, izginili so usmiljenje, pravica in čut za poštenje, že otroci so kvartali, odrastli pa pijančevali in nečistovali. Vse to zlo tedanje dobe je našlo svoj odmev tudi v Drabosnjakovih »rajmih«:

»Ta liepe zhednosti mad ludmi ni
Ane shlaht zaite smo dosheveli mi.«

Njegova razmišljanja o dogodkih so se mu že kar med delom prelivala v »rajme«. Pripovedujejo, da je imel pri oranju na vsakem koncu njive knjižo, v katero je sproti zabeleževal »rajme«, ki jih je bil sestavil ob vsaki brazdi. To nam potrjuje tudi sam v svojem »Svojenjem OBACEju« (402.stih), rekoč: »Te rajme sim naredov per moimi dele poletes«.

Stihi tega kmečkega samouka so pisani v tedanjem njegovem domačem narečju in so okorni in, kar je bilo tiskanih, so zaradi obilice tiskovnih napak večkrat komaj še razumljivi, toda v njih se večkrat zasveti prava pesniška sila. O. Župančič, naš največji moderni pesnik, je že l. 1914. zapisal:

»Ne morem si pomagati — jaz bi se z Drabosnjakom še rad srečal ... duh našega duha je to ... Mučil se je z življenjem, boril se je s pesmijo ... dva verza sem našel med množico slabih, silna v svoji preprostosti, dva verza, kakor bi zvalil dve skali. Dve vrsti tako elementarni, kakor so jih pisali samo še stari svetopisemski preroki. V ti dve vrsti je zgnetel svoj in svojih rojakov gnev.

Vino pije moj sovražnik noj gre prate jest
Jest mam pa glih tui doro da mam ano dobro viest.

V teh dveh verzih je Drabosnjak velik, v njih je izražena tragika ne samo njegova osebna, nego vsega slovenskega Korotana«.

(Dalje prihodnjic)

Šoferski kotiček

Pred kratkim smo na tem mestu pisali o stvareh, ki jih mora vsak lastnik motornega vozila še pred pričetkom pravega mraza spraviti v red. Pisali smo o snežnih verigah, o pnevmatikah za sneg in snežno brozgo (Schneematsch), zaščitnem sredstvu proti zmrzovanju vode v motorju in hladilniku, o glicerinu za mazanje ključavnic, bolj redkem olju za motor in menjalnik (Getriebe). Priporočali smo pregled baterije in žarometov, če so pravilno naravnani. Pisali smo tudi že o načinu vožnje v zimskem času, pri čemer smo svetovali počasnejšo vožnjo kakor poleti na suhih cestah. Seveda ni dovolj, da vozimo počasi, posebno pri avtomobilih, ki imajo pogon na zadnjih kolesih, je treba volan (krmilo) le narahlo sukati. Vsako sunkovito krmarjenje je nevarno na poledeneli cesti. Prav tako z občutkom moramo ravnati pri dajanju plina. Na gladki cesti ne smemo nikdar prehitro pospeševati in tudi takrat ko odpeljemo z mesta, moramo sklopko le počasi spuščati, da motor narahlo zavrti kolesa. Prav tako mehko je treba ravnati s plinom med vožnjo pri menjanju brzine iz višje v nižjo in obratno. Plin odvezamo ali dajemo vedno le narahlo, da kolesa ne zdrsiyo na gladki podlagi, ker v tem slučaju zadnji del avtomobila zanese na levo ali na desno stran. Vsako premočno dajanje plina ali odzemanje med vožnjo, lahko spravi voz na gladki, s snegom ali ledom pokriti cesti, iz smeri vožnje.

Isto velja tudi za ravnanje z zavorami. Načelno ne smemo na poledeneli cesti nikoli močno pritisniti na zavore, kajti takoj bi vozilo pričelo drseti. Če smo že primorani zmanjšati brzino prej kot smo računali, potem vedno storimo to na ta način, da odvezamo plin. Tako bo motor poskrbel za enakomerno počasno zaviranje. Morda vam je sedaj postalo jasno, zakaj je tako važno voziti pozimi počasneje in pravilno ocenjevati razdalje. Poleti na suhem cestišču zaviranje ni nobena posebna umetnost, pozimi pa se izkaže mojster, ki dela s pametjo, zavorami in motorjem. Dober šofer bo na poledeneli cesti izkoristil, če le gre zaviralno silo motorja in bo zato tudi vedno vozil tako, da bo mogel motor sam ustaviti vozilo na primerno razdaljo brez zlih posledic.

Svojevrstno tehniko vožnje zahteva tudi vožnja po snegu, kajti dasiravno je treba tudi pri tej s plinom le narahlo manipulirati in se mora tudi voziti z manjšo brzo kot po suhi cesti, vendar ne smemo voziti prepočasi. Če je snežna odeja že predebela, lahko obtiči vozilo v snegu, ako nima zadostnega zagona. Ohraniti je treba zato stalno brzino, ki lahko znaša kakih 40 do 50 km na uro. V mehkem, le nekaj palcev debelem snegu, je nevarnost zanašanja sorazmerno majhna (ako ni pod snegom led ali zbit zmrznjeni sneg, — Schneeglätte). Ob tej priliki naj omenimo, kako koristno je imeti pozimi v avtomobilu majhno lopato in vrečo peska. Njeno pomoč boste znali ceniti, če boste kdaj prišli v zamet. Lopata je pozimi prav tako nujen pribor vsakega avtomobila, kot snežne verige. Da te na steptanem zmrznjenem snegu ne zaležejo dosti, je pa treba tudi vedeti.

Kdor sam še nima dovolj izkustev glede zimske vožnje, naj si zapomni tole: Res je v splošnem, da se mora voziti čimbolj ob dešnem robu ceste, vendar pozimi, ko so ceste zasnežene, po deželi to ni priporočljivo, kajti na ta način se kaj lahko nehoteno poznanstvo pa ima za posledico lahko zvito prednjo premo, polomljene vzmeti, odlomljeno kolo ali obtolčeno karoserijo. Pod snegom zna biti skrit tudi jarek, zato bodite previdni in se izogibajte drug drugemu tam, kjer je prostor za to. Nič ne de, če mora eden ali drugi zato malo počakati, da zapelje nasproti prihajajoče vozilo varno mimo.

Previden mora biti šofer pozimi tudi povsod, kjer mečejo na cesto senco drevesa, poslopja ali plotovi itd. Navadno je na takih senčnih delih ceste poledenelo, tudi če je cesta drugače že suha. Na takih

Umetna gnojila človeku ne škodujejo!

V raznih dnevnikih in javnih predavanjih se od časa do časa pojavlja vprašanje, če gnojenje rastlin z umetnimi gnojili škodljivo vpliva na človeka, ki take rastline uživa. Ker zanima to vprašanje gotovo večino naših bralcev, navajamo v naslednjem mnenje strokovnjaka.

»Da je kriva uporaba umetnih gnojil v kmetijstvu naraščanja bolezni pri ljudeh, ne piše samo časopisje, ampak trdijo tudi nekateri zdravniki. Vsi ti pa najbrž ne poznajo brošure »Strah pred rakom in prehrana«, ki jo je izdala Avstrijska družba za raziskovanje prehrane. Predsednik te družbe, dipl. inž. dr. Robert Harmer, piše v uvodu te brošure: »Zelo neodgovorno je podajati neresnične in nepotrjene trditve; trditve, ki nimajo namena pomagati človeštvu ali mu pokazati pot, ampak povzročajo med prebivalstvom le več razburjenja, nezaupljivost in strah.«

Čemu pa so pravzaprav pričeli uporabljati umetna gnojila v kmetijstvu? Spomnimo se na dobo okoli leta 1800, ko je kriza v prehrani dosegla svoj višek. Takrat je pisal angleški politik Robert Maltus: »Človek, ki se rodi v deželi, ki že ima preveč prebivalcev, je družbi odveč... Zanj ni pribora pri velikem kosilu narave.«

Temu je vzrok dejstvo, da od Karla Velikega naprej udomačeni gospodarski način ni bil leta 1750. več zmožen v zadostni meri prehraniti 728 milijonov ljudi na svetu. Dva moža sta premagala pesimizem tistega časa in njima se moramo zahvaliti, da danes lahko krije svoje potrebe po živu 2.500 milijonov ljudi. Bila sta to Albrecht Thaeer in Justus von Liebig. Thaeer, ustanovitelj teorije o humusu in Liebig, genialni zagovornik teorije o rudninskih snoveh.

Na podlagi spoznanj velike vede teh dveh mož velja zato za novodobno gnojenje geslo: Ne hlevski gnoj ali umetna gnojila, temveč hlevski gnoj in umetna gnojila.

Če bi hoteli upoštevati predlog, naj v kmetijstvu uporabljamo le sprhneli kompost za gnojenje, bi naše letine kmalu sli-

čile zaradi pomanjkanja hranilnih snovi donosom leta 1800. Takrat je imelo 728 milijonov ljudi premalo hrane, danes pa naj bi je imelo dovolj 2.500 milijonov?

Naziv »umetno gnojilo« zapeljuje nevedneže. Govorimo o rudninskem ali trgovskem gnojilu, ker sta ta dva povečini naravna proizvoda, kot apneno gnojilo, kaliyevo gnojilo, surovi fosfati, čilski soliter itd. Ako gnojimo z rudninskim gnojilom, ne more nihče trditi, da uživamo tomasovo moko, superfosfat ali apnenini amonsoliter; vsak ki ima le malce pojma o prehrani rastlin, ve, da rastlina izrablja le gotove skupine jonov in jih v svojih laboratorijih predeluje po lastnih zakonih. Čudno je res, da ponekod tako nasprotujejo uporabi rudninskih gnojil, ker se čutijo ogrožene sprič domnevnih zvez med tovrstnim gnojenjem in pojavi bolezni. Nikjer pa še ni bilo dokazano, da so umetna gnojila in nove bolezni človeštva v vzročni zvezi. Nasprotno, dolgoletni poizkusi na klinikah, bolnišnicah in domovih so vedno spet pokazali, da gnojene rastline, ki so bile deležne organskih in anorganskih gnojil, še najbolj odrežejo v pogledu hranljivosti.

Če hoče kdo iz statistik delati kake zaključke, mora biti zelo previden, kajti slučajnih zaporednih pojavov, ki nimajo drug z drugim ničesar skupnega, se ne da označevati kot vzrok in učinek.

Vzemimo n. pr. tale drastični primer: Statistika sicer dokazuje, da se je število rojstev zmanjšalo, nazadovalo pa je tudi število štokelj. Do zaključka, da je nazadovanje rojstev posledica nazadovanja števila štokelj, more priti le v otroški glavi, ki še veruje v pravljico o štokelji. Torej tudi če bi pokazala statistika porast obolenj in obnem porast uporabe umetnih gnojil, še ne bi bili brez nadaljnega upravičeni smatrati, da je eno in drugo v kakršni koli vzročni zvezi.

Spričo tega lahko rečemo:

1) Premišljeno in predvsem zadostno gnojenje naših rastlin z rudninskimi gno-

jili je potrebno, ker le harmonična prehrana rastlin nam zagotavlja proizvodnje biološko izredno vrednih proizvodov.

2) Opuščanje gnojenja z rudninskimi gnojili je nesmiselno že samo zato, ker bi spravljali s tem v nevarnost vso našo prehrano kar se tiče količine. Nevarnost, da bi morala polovica prebivalstva zavoljo tega umreti od gladi, odtehta gotovo v večji meri nekaj pomislekov glede poslabšanja kakovosti in okusnosti naših hranil, tudi če bi bili ti pomisleki utemeljeni.

3) Naraščajoča uporaba rudninskih gnojil tudi ni privedla do zmanjšanja proizvodnje hlevskega gnoja, pač pa se je proizvodnja hlevskega gnoja počel tvorila. Če bi hoteli kmetje pripraviti do tega, naj ne uporabljajo za dodatno gnojenje umetnih gnojil ampak le hlevski gnoj, bi se zaradi zmanjšane donosa krme zmanjšalo tudi število živine in posledica bi bila nazadovanje proizvodnje hlevskega gnoja na zelo majhne količine.

Energijska razstava v Delavski zbornici

Dne 12. novembra je bila v Delavski zbornici odprta razstava o avstrijskem energijskem gospodarstvu, ki potuje od zvezne dežele do zvezne dežele ter kaže javnosti nastanek in porabo električne energije. Od podob, plastičnih prikazov ter načrtov elektrarn, preko daljnovodov transformatorjev pa do tovarn in gospodarstev nas povede ta zanimiva razstava, ki jo je odprl v imenu ministrstva za promet in energijsko gospodarstvo sekcijski svetnik dipl. ing. Fürst, ob navzočnosti generalnega ravnatelja Dravskih elektrarn dr. Krebisa, direktorja Koroške deželne električne družbe ing. Jerana in predstojnika mestnega električnega podjetja v Celovcu dipl. ing. Triplata. Omenjene koroške družbe imajo v okviru nadvse zanimive in okusno razporejene razstave lastne oddelke, ki kažejo dosežke na področju energijskega gospodarstva v deželi.

Razstava je povezana s posebnim nagradnim natečajem. Izmed tistih, ki bodo prav odgovorili na vprašalno polo, ki jo dobite brezplačno na razstavi, bodo potem izžrebali vrsto dobitkov (prva nagrada televizijski aparat), ki so tudi razstavljeni. Razstava traja do 26. novembra.

Yogurt je resna reč!

Pri nas marsikdo ceni »yogurt«, s posebnimi glivicami skisano mleko, kakršno že od nekdaj delajo na Balkanu, zlasti v Bolgariji.

V Evropi se je yogurt udomačil že v začetku tega stoletja, ko je Nobelov nagrajenec profesor Mečnikov dokazoval, da se morajo kmečki ljudje v balkanskih gorah za dolgo življenje zahvaliti prav temu mleku.

Amerikancem pa »yogurt« nikako ni prijal. Prišel je tja šele leta 1942, ko sta ga v New Yorku začela skupaj delati neki Švici in neki Španec, toda šel je slabo v denar, saj sta skraja prodala le po 300 steklenic na dan. Pač pa je bil »yogurt« priljubljena tarča za humoriste.

Vse se je spremenilo, ko je leta 1950 izšla knjiga z naslovom »Bodi mlajši, živi dlje«, ki je med drugim priporočala tudi yogurt. Takoj nato je začelo povpraševanje po njem tako naraščati, da danes pri istem newyorškem podjetju tekoči trak vsako minuto odloži 324 steklenic na mizo.

Lastnik podjetja za yogurt pa pravi: »Da bo zame dobro, sem vedel že pred nekaj leti, takrat namreč, ko se pri šali znanega humorista Boba Hope-a, ki si je privoščil yogurt, nihče ni več smejal!«

Zadruga - gospodarski obrat skupnosti

Dr. Ernst Jaggi, predsednik direkcije »Zveze vzhodnošvicarskih kmetijskih združenj« je imel pred nedavnim na kongresu evropskih kmetov v Palermu predavanje v katerem se je med drugim bavil tudi z združništvom. Navajamo izveček iz njegovih osnovnih izvajanj:

»Gospodarski uspehi so zlasti storitve človeka, zemlja, delo in kapital pa pomenijo pomožne sile človekovega gospodarskega udejstvovanja.

Za pretežno število članov naših združenj so odločilni gospodarski cilji. Vsakdanji primeri, da člani izstopajo iz združenj zavoljo malenkostnih prednosti z ozirom na cene in potrebo drugod, pričajo bolj kot besede, kaj kmetje od združenj pričakujejo. V bodočnosti bo morda gospodarska in tehnična storilnost še bolj pomembna za izpričanje zvestobe združništvu, kot je bila svoj čas. Temu razvoju se je treba brez vseh iluzij prilagoditi z izboljšanimi storitvami.

Če kdo postane član zadrage, s tem pokaže, da hoče sam nositi odgovornost. Pravi združnik hoče reševati vprašanja, ki nastanejo, kolikor se le da po svojih močeh, ne pa preko državne pomoči. S solidarnim sodelovanjem naj se izvedejo enaki individualni interesi pri različnih stopnjah organizacije. Zadruga je torej po eni strani izvršni organ individualnih želja in

stremljenj članov, po drugi strani pa mora delovati samostojno, vodniško, posvetovalno in vzgojno.

Od vzgoje in izobrazbe ljudi, ki delujejo pri združenjih zavisi v veliki meri usoda vsake posamezne zadrage in s tem tudi vse organizacije.

Koder se posreči s strokovno dobro podkovanimi in napredno mislečimi ljudmi oživeti globoko združniško miselnost v občini, vzklijejo iz vasi sile, ki bi brez zadrage sploh ne mogle postati učinkovite, ker jih ta v prvi vrsti budi. Nadomestka za te sile ni. Predvsem se teh sil samopomoči ne da nadomestiti z državno pomočjo.

Povečana storilnost je rezultat temeljite in obsežne racionalizacije. Vse zadrage in zveze morajo vedno stremeti po znižanju stroškov, izboljšanju dajatev, povečanju donosov in skrbeti, da so delovne moči dobro izrabljene. Odnosaje pri posredovanju blaga, med odjemalcem in zadrugo bi se dalo še marsikje pospešiti. Kar je bilo v težkih letih ustanavljanja in kriz in v desetletjih izgradnje, utemeljevanja in razmaha predpogoj za učinkovitost zadrage, to bo ostalo tudi v bodoče.

Zagotovilo vira sil našega združništva predstavlja zmogljiva krajevna zadruga, enotnost organizacije, v pokrajinski zvezi in v osrednji združni zvezi, ki odgovarja potrebam posameznih skupin.

Kdor pa je v vožnji še neizkušen, naj si izbere za vajo kako stransko pot in naj vpraša za svet izkušenega, pametnega šoferja. Njih nasvete naj potem tudi upošteva. Tisti pa, ki hoče biti brez skrbi in se mu ni treba nujno voziti, ker se lahko posluži javnih prometnih sredstev, naj pa v najbolj kritičnih dneh pusti svoje vozilo doma in se zaupa izkušenim šoferjem avtobusov in železničarjem. Ko bo spet posijalo toplo sonce in vzelo led, bo z večjim veseljem in prištedenim denarjem užival vožnjo z lastnim vozilom v zavesti, da je pametno ravnal, ko se pozimi ni izpostavljaval stoterim nevarnostim, ki prežijo ta čas na šoferje.

Sivalne stroje, motorna kolesa, radio-aparate in električne potrebščine

JOHAN LOMŠEK

ST. LIPS, TIHOJA 2, DOBRLA VES

Svobodno so se odločile za Kristusa

Tudi med današnjo mladino izbira Bog nekatere samo zase, za delo v skritem vinogradu samostanskega življenja. Zaslišale so v sebi njegov glas in hitele z mladostnim zanosom za njim, kamor jih je klical.

Te, ki jih vidite na sliki, je pripeljal k šolskim sestrām. Pred kratkim so v Rimu zamenjale svetno obleko z redovno.

Vsako leto se oglašajo dekleta, ki spoznajo, da njihova srca ne more zadovoljiti svet s svojim minljivim bogastvom in s svojo dostikrat goljufivo srečo. In vsako leto je v kapeli glavne hiše šolskih sester v Rimu slovesnost redovne preobleke. Nad vse ganljiv je ta obred, to prizna vsak, ki mu je kdajkoli prisostvoval. Oblečene kot neveste pridejo postulantinje pred oltar k sveti daritvi na ta svoj najlepši dan v življenju, ki je poln tihega in svetega veselja, ko se odločijo za službo Gospodovo. Neskaljeno srečo uživajo, saj so si po milosti božji svobodno izbrale to pot. — Dobri in verni starši pa so počaščeni in veseli ob tej odločitvi, ki ji sam Bog zagotavlja bogate večne sadove. Očeta in matere nikakor ne vznemirja skrita bojazen, da bo hčerka nesrečna, če morda ni prav izbrala. V primeru, da si prvo leto redovnega življenja, t. j. v noviciatu, premisli, je popolnoma prosta in si lahko izbere drugačno življenjsko pot.

Na dan preobleke prejme sicer redovno obleko ter se vse leto vadi v izpolnjevanju redovnih pravil, vendar lahko vsak čas

To ni srednji vek in teh pač nihče ni prisilil... Od sedmih letošnjih postulantinj č. šolskih sester so tri koroške Slovenke (Lici Kelih iz Sel, Marjanca Tolmajer iz Radiš in Marica Roblek z Šajde).

svobodno zapusti samostansko hišo. Šele po preteklem letu noviciata napravi novinka zaobljube, a spet samo za eno leto. Ko to preteče, je zopet svobodna. Celih šest let obnavlja obljube vedno samo za eno leto. Šele potem napravi večne zaobljube, ki jo vežejo za vse življenje. To je pač dovolj dolga doba, da lahko dobro spozna življenje, za katerega se je odločila.

Postulantinja

CELOVEC

(Dan dobrega filma)

Minulo nedeljo je filmski odsek škofijske Kato-liške Akcije priredil ob 11. dopoldne predstavo filma „In niso se zrušili“ (Und sie zerbrachen nicht), ki prikazuje delo francoskega duhovnika abbéja Pierrea za reveže v okolici Pariza. Predstava je počastila s svojo navzočnostjo prevz. nadpastir dr. Köstner.

Redkokdaj imamo priliko videti v kinu film, ki združuje dve lepi lastnosti, namreč da po svoji vsebini navaja ljudi k dobremu, pa je obenem tudi umetnina. Abbé Pierre je v pariški okolici, v okolici velemezta, ki ima sicer kot edino pridevek „la ville lumière“ (mesto luči), a se v njegovi senci skriva tudi mnogo bede, v zapuščenih vili „Emavs“ začel zbirati zapuščene ljudi, ki so obupali nad seboj, nad življenjem, nad družbo. Z lastnim zgledom jim je vlival zopet voljo do življenja, jim dal moralno moč s tem, da jih je navajal k delu za druge, še večje reveže, kajti pravi človek je srečen šele, kadar more pomagati bližnjemu.

Film bo v naslednjih tednih predvajali tudi po koroških kinodvoranah in vabimo vse, da si ga ogledate. Videli boste nekaj lepega, obenem pa pomagali tudi dobri stvari, namreč širjenju resnične krščanske misli s pomočjo dobrih filmov.

ST. JAKOB V ROŽU

Smo pohiteli in predčasno zaključili sezono porok in svatb, ki jih je bilo nenevadno veliko. Med drugimi so se poročili Fištrov Pepi in Knaflnova Mici, Francanova Matilda in Karl Pichler, rodod iz Gradca, Vovričev Tonči in Hajžltnova Ani, ki sta oba v službi (kdo jima bo kuhal in stregel?), Kolirjev Francej in Frančiška Kupčič, Haleger Jozej in Katarina Scheriau, Fanturjev Francej in Ana Pack iz Sveč, Mundov Hanzej in Matilda Šumper iz Lipe, ki sta se s poroko odmaknila v Gospo Sveto. Johan Zwitterig je pripeljal Marijo Oschounig iz Ledenic, Hafner Tevžej pa Marico Urschitz iz Loč, ki smo se ji zahvalili za njeno delo v mladinskih vrstah ter želeli, da se kmalu živi v delu in skrb za vernost naših mater po fari. Vsem obilo sreče in zadovoljstva!

Vmes so zaplakali zvonovi in naznanili smrt žene in matere še nedoraslih otrok,

Pri nas na Koroškem

SREDNJI VEK?

Časopisje rado piše o mladih dekletih, posebno če so čedna, bogata ali pa odličnega rodu. Tako so mesece, leta pisali o angleški kraljici Margaret, o perzijski cesarici Sorayi, švedskih princeskah, o operni pevki Meneghini Callas in njihovih tegobah. Zadnje čase pa so časopisi od Celovca do Dunaja, od Hamburga do Trsta polni zgodb o 18-letni Katarini Korpič, pd. Tončevi Katiji iz Sel pri Šmarjeti v Rožu. O priprosti hčeri naših krajev. Dekle hoče, kot je izjavilo pred sodiščem, postati redovnica in kot elizabetinka služiti pri negi bolnikov. Starši pa k temu sklepu po državnem zakonu mladoletne hčere niso dali pristanka. Sedaj ima zadevo v rokah sodnija.

Časopisna slava je ponavadi kratka in prinese tistim, ki so je deležni, več bridkosti kot sreče. Zaradi tega smo doslej o tej zadevi molčali, kajti izbira poklica je stvar, ki v prvi vrsti prizadeva deklet in starše. Povrh tega pa imamo preveliko spoštovanje pred redovniškim poklicem. Toda spoštovanje družinskega miru in redovniškega poklica je postranska briga nekaterim časopisom, ki so se polastili te zadeve. Brez dvoma je že v teh kratkih tednih, ko je „zadeva Korpič“ postala javna, to je politična zadeva, prinesla družini samo žalost in skrb. Kakor koli se bo zadeva razpletla, bi želeli le, da bi vsi prizadeti vso stvar mirno razmislili ter v duhu ljubezni do Njega, ki je naš skupni nebeški Oče in katerega otroci smo vsi — zemski starši in njihov zarod — našli pot do družinske sprave in miru po povsem svobodni odločitvi.

Cemu torej sploh te vrstice? Morali smo prekiniti molk, ker nam tako nalaga dolžnost do obrambe resnice. Kati je bila svojčas tudi gojenka šivalnega tečaja pri č. šolskih sestrāh v št. Jakobu. Bila je pridna in dobra gojenka in č. sestre so ji posvečale isto poštvalno pozornost kot vsem drugim zaupanim jim hčeram. Po končanem tečaju se je vrnila domov. Vsi nemški časopisi so to dejstvo priznali in noben ni rekel žal besede na račun č. šolskih sester.

„Vestnik“ pa je poročal o zadevi takole: „V zimi leta 1957/58 je hčerka Katarina obiskovala šiviljski tečaj pri šolskih sestrāh v št. Petru pri št. Jakobu, letos s 1. aprilom pa je odšla k elizabetinkam v Celovec, da bi se v kuhinji njihove bolnišnice učila kuhanja. — Do sem je bila stvar — vsaj navidezno — v redu, tragedija mladega dekleta in seveda staršev se je šele začela, ko se je bližal dan, ko bi se Katarina morala vrniti na svoj dom.“

Zadeva je bila v redu le — ali kot pravi Vestnik — „vsaj navidezno“, v obeh samostanih, to se pravi, da pravzaprav bržkone ni bila? In zakaj tako posplošno podtikavanje?

To zvezo šele na koncu, kjer pravi: „Zdaj vsa javnost pričakuje, kako se bo zadeva razvijala dalje. Hkrati pa se ljudje zaskrbljeno sprašujejo, ali smo še vedno v srednjem veku in je slišati tudi mnjenja, da ob takih izkušnjah mladih deklet — bodočih gospodinj raje ne bodo več dajali v samostanske šole in tečaje.“

Torej ne več v samostanske šole in tečaje vsevpred, vključno v tečaje č. šolskih sester, ki so v članku itak izrecno omenjene in nanje lete namigavanja in podtikavanja, ki jih celo noben nemški list ni izrazil.

Zakaj? Zato, ker dekleta v vseh samostanih in tako tudi pri č. šolskih sestrāh, ki delujejo že nad 50 let na Koroškem med našim ljudstvom, prejemajo versko vzgojo za življenje, brez ozira na to, ali se potem katera odloči za vzvišen in lepi redovniški poklic ali ne. Pa tudi v slednjem primeru po navadi postane dobra krščanska mati in vzgaja svoje otroke zopet v istem duhu. In vse to „naprednjakom“ Vestnikovega kova ne gre v račun.

Po komunističnih načelih — pa naj gre za komuniste ali njih sopotnike tega ali onega odtenka — je vera opij, to je strup za ljudstvo in eden izmed njihovih končnih ciljev je brezbožništvo. Oni so pač mnjenja, da Boga sploh ni.

Pri tem pa Vestnika prav nič ne moti, da prihajajo v šole č. šolskih sester dekleta iz raznih krajev in za nekatere izmed njih je to edina prilika, da se poleg gospodinjskega šolanja izpopolnijo tako v rabi nemškega pismenega jezika kot tudi naše materne besede ter slišijo kaj lepega o naši domači govorici, ki jo moramo kot božji dar in dragoceno dediščino staršev imeti v časti in spoštovanju. To Vestnik, pardon „Slovenski vestnik“, kot se sam s polnim naslovom imenuje, bore malo skrbi, kajti njegov cilj je — brezrazredna in brezbožna družba. Izpod „slovenskega“ ovčjega

Popravili smo tudi naš semenj, ki je prijavil v Velinjo ves mnogo ljudi. Kdor je stopil na gorico naše gostilne, je lahko spoznal, da živimo v naprednem času. Nešteto avtomobilov in motorjev iz vseh krajev je bilo tam.

Sedaj pa še nekaj žalostnih in veselih novic.

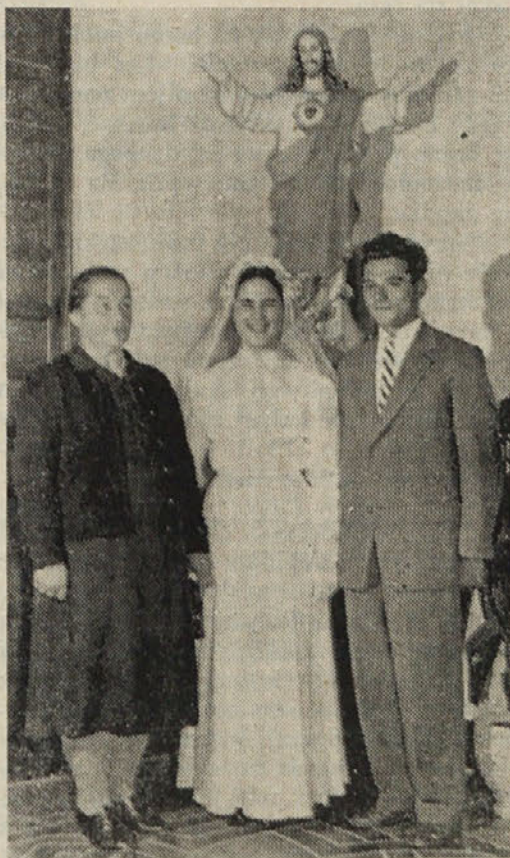
Dne 21. septembra smo pokopali žmavcarjevega očeta na Muščem. Smrt jih je zatekla v 87. letu starosti. Dobro pripravljeni so stopili pred nebeškega Sodnika. Oče so dolgo boleli, v boleznih so pa radi prebirali Nedeljo, Tednik in druge liste, obenem pa mnogo molili. Ob številni udeležbi pogrebcev smo rajnega očeta spremili na velinjsko pokopališče. Pevci so jim na domu in ob odprtem grobu zapeli ganljive žalostinke.

V nedeljo dne 27. septembra smo pokopali Vertičevo mater v Velinji vesi, ki so v 92. letu odšli v boljši svet. Vsi smo rajno imeli radi, saj so znali tako lepo in zanimivo pripovedovati, kako vse drugače je bilo včasih. Radi so prebirali slovenske nabožne knjige, naša lista Nedeljo in Tednik, pa prav gotovo je bilo malo Mohorjevih knjig, ki jih oni ne bi bili prebrali. Največja tolažba v življenju, posebno pa na stara leta, jim je bila molitev. Radi so zahajali v cerkev, dokler jim niso odpovedale telesne moči. Pa še potem so prejimali sv. zakramente na domu. V življenju so morali mnogo hudega prestati in njihova usoda je bila težka. Vendar so vse preizkušnje s krščansko potrpežljivostjo voljno prenašali. Večkrat so rekli, da se Bogu najbolj zahvaljujejo za to, da morejo preživeti zadnja leta svojega življenja na domu, ki so ga nekoč morali zapustiti. Bili so do zadnjega pri zavesti in so mirno v Bogu zaspali. Na zadnji poti dne 29. 9. jih je spremlilo mnogo pogrebcev in pevci so jim lepo zapeli v slovo. Kotmirski g. župnik so pa ob grobu spregovorili besede tolažbe. Mirno spite, draga mati, svojcem pa naše sožalje!

V življenju se pa žalost in veselje menjavata. Potem, ko smo zapustili pokopališče, smo se še isto nedeljo popoldne pripravili na veselo svatbo. Pred poročni oltar sta stopila naš rojak Pavle Kropfič pd. Mežnarjev iz Velinje vesi in Giti Niemetz iz kotmirške fare, ki nam v radiu tako lepo prepeva. Poroka je bila v Velinji vesi, vesela svatba pa pri Knabernu, kjer se je zbralo mnogo ljudi. Ženin in nevesta, želimo vama, da ostaneta zvesta Bogu in našemu narodu, obenem pa vama želimo mnogo srečnih in prijetnih dni v skupnem življenju.

Rupijeva Gusti in Stanko sta se prese-

(Dalje na 8. str.)

Lici Kelihova (med materjo in bratom, očeta so umorili nacisti), je že druga hči iz te družine, ki je pristopila k šolskim sestrām.

Obleka dela človeka

V cerkev greš, da bi izpolnila svojo nedeljsko dolžnost in rada bi po napornem delu tedna slišala kaj vzvišenega o Zveličarju in njegovem evangeliju. Toda namesto tega si pa čula na dekliško nedeljo dolgo pridigo o nesramni modi, prekratkih krilih itd. Čim bolj je pridigar grmel proti nesramnosti in razuzdanosti današnje ženske mladine, toliko bolj odločno so prikimali starejši moški in ženske, ki v tem življenju nimajo ničesar več pričakovati, in so mu pritrjevali. Ti si pa odhajala iz hiše božje zmedena in nekako užaljena, brez verske tolažbe, po kateri je morda močno hrepenela tvoja duša.

Naj takoj povem, da tu ne gre za kako svarilno pridigo proti nesramni modi, ampak predvsem in glavno za pravilno razumevanje o stvari, ki prav v sedanjem času leži na srcu vsake ženske — vsakega dekleta.

Moda, o kateri mislim spregovoriti nekaj besedi, je način, kako naj se oblači.

Obleka ima predvsem namen, čuvati naše telo tako pred vremenskimi neugodami in raznimi boleznimi, ki bi se lahko porajale iz tega, kakor tudi, da ga krasi, in sicer na različne načine.

Prvi namen lahko dosežemo z vsakovrstno obleko, tudi s cunjami; drugi pa temu nasproti zahteva premisleka, preudarnosti, okusa in izbire. Tako je tudi čisto samo po sebi razumljivo, da se modna industrija bavi izključno le z zadnjim namenom. Ta industrija zavedno računa s človeškim nagonom in željo, da bi ugajal drugim ljudem, in za to najde interesov zlasti pri ženski, pri dekletu.

Moda hoče umetno ustreči potrebam ženske, da bi njeno zunanost ustvarila kolikor mogoče koristno in privlačno.

To stremljenje je samo po sebi upravičeno in ne zasluži nobene graje, dokler se moda ne poslužuje form, ki žalijo moralen čut zrelih presojevalcev o tej stvari. Sicer bi pa morala vsaka moda že zaradi svoje namena pustiti, da stopi v ospredje predvsem duhovno dostojanstvo človekovo, zaradi česar je divjak pokriva svoje telo. Toda lahko se pa moda uporablja tudi za to, da prav nalašč razodeva spolnost in razgalja to, kar bi morala pokriti. In tedaj govorimo o nemoralnosti mode, ki pa seveda ne sme prestopiti svojih skrajnih meja, ker nikoli ne sme svojega pravega namena popolnoma izdati.

Gotovo je, da se nesramnost, nemoralnost mode ne da meriti s centimetri. Kdor pozna navade in običaje različnih dežel, ta ve, da klima (podnebje, ozračje), navada in poklic določajo ne samo modo, ampak tudi sodbo o modi, ki je seveda pravilna. Toda povsod bo moda naletela na odpor in jo bodo strogo obsojali, vsaj trezno in dobro misleči ljudje, kjer zvestno in nalašč dela na to, da vzbuja poželjivost in z izzivajočim kršenjem navad in običajev obrača nase oči.

Ni pa zato potrebno, in sicer neobhodno, da bi taka moda imela svoj začetek v nepošteni nameri kake ženske, ki je prišla s tako modo na dan. Pri modi namreč igra tudi važno vlogo brezmiselnost. Beseda šivilje: »To vam dobro pristaja,« ima pogosto nepremagljivo moč nad ženskimi srcem. Pa tudi začetniki nesramne mode dobro vedo, kaj hočejo.

Gotovo, trdno, jasno stališče do mode je tudi za katoliško dekle zelo zelo važno vprašanje, kajti katoliškemu dekletu skoraj ni mogoče, da bi plavala proti temu toku, na drugi strani pa radi pohujšanja in velikih moralnih nevarnosti ne sme s tem tokom naprej, kajti vprav dekleta katoliških družin ljudje v tem pogledu najbolj opazujejo in tudi strogo sodijo. — Navadno se bo že finemu čutu in okusu dekleta, ki ima resno voljo, gotovo posrečilo, da izbere pravo modo, hkrati pa tudi, da bo čuvala žensko sramežljivost.

Nekateri trdijo, da se dekleta pač tako oblačijo in nosijo, kakor žele to moški, in zato bi se pravzaprav reforma ženske mode morala začeti pri moških. Toda vprašam tiste: ali ne izhaja ta sodba v jedru iz načina mišljenja, ki je prepričano o manjvrednosti žene in hoče o tem tudi prepričati ljudi?

Čisto gotovo smemo reči obratno: Dekle bo v očeh moškega toliko vredno, kakršna bo njena obleka in noša. In popolnoma gotovo dejstvo je: Moški bo dekletu bolj cenil in spoštoval, čim bolj se bo ona sama zavedala, da je duhovno bitje, in kolikor bolj odločno bo pazila na svoje

NEDELJA FILMA

Dovej mi . . .

kakšne filme obiskuješ, pa ti povem, kaj si. Tako bi lahko prikrojili pogovor, ki se nanaša na osebe, s katerimi občuješ. V nedeljo je bila »nedelja filma«. S cerkvene oglašne deske se je odražal plakat z napisom: »Bog tudi vidi, kateri film si ogledaš.« Ali se je morda tudi tvoja vest oglašila, da si ogledaš vse filme, ne glede na oceno Cerkev? Morda si sklenila, da boš bolj kritično presojala filme? Ali pa si morebiti brezbrizno dejala, da ti noben film ne more škodovati. Če to zadnje trdiš, moram pribiti, da to ne drži.

»Moč filma obstaja v tem, da govori po sliki živo in prepričevalno. Brez napora, z ugodjem sprejemamo dogajanja na platnu.« Preprost, nezrel in nekritičen gledalec nehoti podleže vplivu filma. Mnogo mladoletnih zločincev je priznalo, da so se pregrešili le zaradi zgledov, ki so jih videli s platna. O tem vodijo celo statistike. Nasprotno pa tudi dober film dobro vpliva na gledalca. Moči filma ne smemo podcenjevati. Naše geslo pa je: »Dober film si bomo ogledali, slabega pa bojkotirali!« Na ta način bomo kinopodjetnike prisilili, da bodo izbirali dobre, moralno neoporečne filme.

V nedeljo 15. septembra je bila v celovškem mestnem gledališču matineja (dopoldanska predstava) filma o »očetu revnih«, francoskemu duhovniku Abbé Pierru. Cel katoliški svet pozna tega duhovnika, sina premožne družine, ki si je izbral za življenjsko nalogo pomagati ubogim velemesta Pariza. Njegovo geslo je: »Nihče ni tako šibek, slab in brez vrednosti, da bi komu drugemu ne mogel storiti dobro.«

Tako je v mrzli zimi l. 1953/54 zbiral brezdomce po jamah, luknjah velemesta in jim poskrbel prenočišča in stanovanja. Iz malega početka je zrastle močna in razširjena organizacija, ki je rodila vidne uspehe. Ves razvoj prikazuje film: naravno, duhovito, kot resnično. Vidimo na eni strani luksuz velemesta, stud, ki ga imajo bogati do revežev, vidimo obupance v cunjah. Po patru Pierru mnogi najdejo zvezo z življenjem, da, celo sami postajajo apostoli ljubezni.

To je film, ki ga je res vredno pogledati. Polnil naj bi našo glavo in zaposloval naše misli tako dolgo, da bi se i mi odločili za dobro.

Prav ob filmu, knjigi, modi pokažemo, koliko resničnega krščanstva je v nas.

OBABU!

Zima je pritisnila že proti koncu oktobra. Nasula je mnogo snega in v začetku novembra je bil že zmrznjen in trd ko rog.

»Kakor nalašč,« je menil gospod Slapar in si pomel roke. »Boljšega vremena ni za spuščanje lesa.«

Poklical je knjigovodjo in mu naročil naj najame delavce za drčo. Priglasilo se jih je več ko dovolj, čeprav je plačal Slapar slabo. Mraz je pritisnil in ljudje so bili potrebni zaslužka, naj je bil še tako majhen.

Komaj se je zdanilo, so odšli delavci, oboroženi s cepini, proti planini. Hitro so stopali po zmrzlem snegu. Radi bi se ogreli, saj je mraz ščipal v roke in lica. Prav do kosti se je pregrizel.

Pod vzožjem hribov je gruča mož zavila v ozko sotesko Suho. V gosjem redu so stopali proti vrhu.

»Malo nas je, lesa pa strašen kup,« je rekel Renkač, ki je kot vodja skupine korakal na čelu.

»Nič ne de, saj itak ne bomo imeli mnogo dela,« je menil nekdo. »Les bo drčal po zmrzlini, kakor bi ga z oljem namazal.«

»Že res,« mu je odvrnil Renkač, »če le ne bomo predaleč drug od drugega. Slišati se moramo, kadar bomo vpili, da se kaj ne zgodi.«

Pogovor je utihnil. Na možnost kake nesreče nihče ni pomislil. Zložno so korakali po strmi soteski, na obeh straneh zgrajeni z navpičnimi skalami. Strupen veter je pihal med stenami in stresal trdi sreč z grmovja, rastočega vrh skalovja. Mrak in mrka tišina sta kakor mora tiščali v sotesko. Možje so slišali le ostro požvižganje vetra in šum lastnih korakov.

dostojanstvo in dekliško čast, kajti končno: vrednost samemu sebi da vsak sam.

Zato se ne smejo prav nič čuditi tista dekleta, katere moškim ne morejo nuditi prav nič drugega višjega, duhovnega in jim tako deklet kot bodoča žena ne bo družica v zakonu, ampak le predmet uživanja.

Če hočeš torej, da te bodo moški spoštovali, da ne bodo v tebi gledali samo spolno bitje, ampak plemenitega človeka s svojimi plemenitimi notranjimi odlikami, tedaj pokrij svoje telo z obleko tako, da ne bo na noben način vzbujalo poželjivosti in da bo iz vse tvoje zunanosti odsevala tvoja notranja lepota duše.

Dolg čas mu je postalo. Stopil je k drči, zaslonil usta z rokami in za šalo zakričal:

»Spustil!«

Glasno je odmeval klic v zimski tušini. Odgovora pa ni bilo.

»Zdaj bi že lahko začeli s spuščanjem,« je pomislil France in stopil v zaklon. V tem hipu je pridrvela po drči prva platanica. Zadnji hip se je umaknil.

Kako, da ni slišal svarilnega klica? So menda le predaleč drug od drugega? Zavpil je iz vsega grla, da bi opozoril tovariša, ki je čakal nekje spodaj.

Druga za drugo so hitele platanice po drči. Votlo bobnenje drčnega lesa je na polnilo vso sotesko kakor mogočna pesem. Tako so se poslavljale Brložnikove smreke od Zavrha. . .

Francetu ves dopoldan ni bilo treba delati. Drča se je uglasila in les je bliskovito smukal po njej. France je čepel ob ognju in se grel. Malo pred opoldanskim odmorom je neka platanica skočila iz drče in legla povprek čez njo. Drča se je zamašila.

»Obaul!« je zakričal France.

Zgoraj ga niso slišali.

»Obaul!« je zavpil še enkrat. Nič! Les je drčal neprenehoma in se gromadil pred njegovim zaklonom.

»Vraga!« je zaklel. »Saj me bodo živega zasuli!«

Stisnil se je pod skalo in še parkrat zakričal, naj nehajo. Ko je uvidel, da nič ne opravi, je umolknil in čakal. Nevarnost se je večala od sekunde do sekunde. Vsak hip bi lahko kaka platanica odletela čez kup in padla nanj. Zgrabila bi ga. Umakniti se ni imel kam, ker bi ga zunaj zaklona drveči les takoj pomandral. Prevzel ga je tesen občutek strahu.

Opoldan je grmenje lesa utihnilo. Urno je France splezal izpod skale in odšel navzdol po drči. Poklical je soseda.

»Les je običal,« je dejal. »Kričal sem, naj postojte, a me niso slišali.«

»Saj se mi je zdelo, da se je nekaj pripetilo,« je rekel oni. »Sedaj bodo zgoraj počivali. Med tem časom lahko les spravi-va naprej. Kar začni, bom že pazil.«

France je pohitel nazaj, prijel cepin in se lotil posla. Delal je hitro in odločno. Moral je les spraviti čimprej dalje. Kljub mrazu je bil ves moker od potu. Kup hlo-rov se je hitro manjšal.

Ko je bil gotov, se je umaknil pod zaklon in zanetil ogenj, ki je bil medtem ugasnil. Opoldanski počitek je bil hitro pri kraju in na vrhu so spustili les v drčo.

»Obaul!« je zavpil France, ko se je ena izmed platanic zopet zataknila. In še enkrat:

»Obaul!«

»Ne, zdaj ne bom več čakal,« je pomislil. »Zrušil jo bom.«

Jadrno je pograbil cepin in skočil k drči. Preporno! Tisti hip je pridrvela druga platanica, butnila v prvo in odskočila s strahovito silo. Z vso neznansko močjo je sunila Franceta naravnost v prsi in ga vrgla pod skalnati previs. Še zaječati ni utegnil. Hlod je obležal poleg njega. Naslednja platanica je zrušila prvo in ves popoldan je drčal les brez neugod. Delavci na drči niso ničesar opazili.

Ko so se pod večer vračali domov, so našli Franceta. Negiben in mrzel je ležal poleg ugaslega ognja.

Osak po svoje

Nekoč se srečata koza in osel. Osel postoji, si ogledava kozo in reče porogljivo:

»Kako si li upaš hoditi okrog? Ali te ni sram, da kažeš svojo koščeno postavbo vsemu svetu? Oh, kaka sil! Dlaka visi od tebe kakor od razcapanega kožuha, dolga brada ti nikakor ne sodi h koničastemu gobcu, repec imaš kratek, kakor bi ti ga

Moda pa ni samo izraz menjajočega se okusa, ampak bolj simbol časa in duha časa. Tudi prestopki današnje mode so znamenje prevladujoče materialistične smeri in uživaželjivosti. Jasno nam kaže izkušnja dolgih let, da je direkten boj proti nesramni modi le redko redko prinesel kak večji uspeh. Važnejši kot boj proti nemoralni modi je boj proti popačenemu duhu časa. Zlo bo izginilo le takrat, če ne bomo zatrli samo preračunjenosti, ampak če bomo izruvali in pometali iz sebe korenino zla, če bomo uničili nemoralnega duha, ki nas v današnjih časih tako ponižuje.

bile miši odglodale in, če slišim tvoj meketajoč glas, se ne morem vzdržati smeha. Tudi tvoje oči so mi čez mero zoprne in ne dobiš na svetu svojim enakih.«

»Ne misli si, da bi ti ugovarjala,« odgovori koza mirno, »zakaj prav malo mi je mar, kako me ti ocenjuješ. Tolaži me zavest, da bi me ljudje — posebno siromaki — ne redili, ako bi poleg svoje zoprne zunanosti ne imela še tudi dobrih lastnosti. Sicer pa ti tudi nisi brez vse graje. Ne zameri, ako tudi jaz tebi kaj malega očitam. Glej — če že hočeš biti podoben konju, čemu pa nosiš kravji rep? Če hočeš biti lep, čemu pa se ogrinjaš s sivo, beraški suknji podobno obleko? In ali ti tvoja velika ušesa niso preveč napoti? In pa — oprosti — ni li tvoja velika neumnost vzrok, da si tako slaboznan po svetu in je tvoj obraz vse drugo kakor duhovit? Kar se pa tiče tvojega strahovitega, mozeg pretresujočega glasu, moram reči —«

Koza umolkne, ker ji je osel pokazal hrbet in se odstranil naglih korakov.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Karl Rojček:

(Nadaljevanje in konec)

V deželi zelene rožce

Vdati sem se moral tem preklicanim savinjskim zakonom, ki niso nikjer zapisani, vendar povsod izvajani. »Klenski Jože. Najmlajši si, pa si upaš najstarejšemu tako ziniti.« Hudomušno se je nasmehnil in pripomnil: »Ko bo večno luč zvonil (Ave Marijo) itak končamo, potem si pa drgni doma roke kakor hočeš.« Pojedel sem kruh z grenkobo, požrl tudi njegove besede vse skup poplaknil z tolkovcem in se zopet zaril v hmelj. Ko se je storil mrak, je ukazal brat končati, ker sicer ne bodo razlikovali zelenega od rjavega. Kmet mora gledati, da spravi samo lepo blago na tržišče, sicer mu ga oblast vrže v predzadnjo ali celo v zadnjo stopnjo. Letos je itak hmelj bil muhasto šekast, kar kviri kvaliteto. Od dveh do pol sedmih so štiri ure in pol, nabral sem ga pet in pol škafo, vsekaror več kot drugi, istočasno sem posekal tudi svojo boljšo polovico za en škafo. No, tukaj sem se zmagovito košatil, saj se to ne zgodi vsak dan, znak pa je to, da me je rodila Savinčanka in na to sem ponosen, čeravno me je bahavost že zdavno minila, ostala pa mi je savinjska trma. Ko smo prišli domov, mi je moja 89-letna mati poverila delo, ki ni vsakdanje, in sploh ne vem, v katero stroko bi ga vtaknil. Poiskala je v stari omari v papir zaviti ovoj in mi ga prinesla k mizi. Razvezala je omot, iz katerega pa so se usule molkove jagode.

»Vidiš, Karl, tale 'patanošter' mi je prinesla ta rejna Piklnova botra z Brezij, ko sm bla stara 17 let, zdej se mi je pa ži tak znuca na raztrgu, de ne morem neč več molt na njega. Sej sem že prosila naše ldi, debi mi ga nmal skp sklanfal, pa nima nubedn cajta, ti pa vem, de mi ne boš odrekel.«

Pogledal sem komade po pet do šest jagod skupaj, druge posamezne brez zveze in ugotovil, da tukaj pač ne bo mogoče spraviti molka skupaj, ker so se posamezne jagode že izgubile.

»Mama, veste kaj! Vzemite tegale, ki je šele dve leti star in žegnan v Marijinem Celju«, sem dejal in ga izvlekel iz žepa.

»Križ bož, vndar Boh nedi, boš ti brez patanoštra po svet rajžu. Jaz sm pa na tega najbel navajena. No Karl, le ubogaj me!«

Kaj sem hotel, spoštljivo sem vzela to delo v roke. Poskrbel sem si od sestre, trpežen tenek motvoz, pritrdil na njegov konec oguljeni križec, sam Bog ve koliko-krat poljubljen, za njim pa sem nanizal jagode, ki so bile že tudi neenakomerno obrabljene: vera, upanje, ljubezen, za njim Čast bodi in zopet desetka za desetko. Pri tem delu so mi misli uhajale nazaj v čase, ko je bila mama še dekle.

Na ta molek je molila za zdravje svojih staršev, bratov in sestra, pozneje za njih pokojne duše. Na ta molek je molila, ko se je poročila, da ji Bog dá zdravo družino in zopet ob smrti prezgodaj umrlih otrok. Ta molek je prebiral v prvi svetovni vojni, nadalje za časa bolezni, ob hudi uri v stiskah in trpljenju, na ta molek je molila za rajnega očeta. S tem molkom je spremljala tudi drugo svetovno vojno, in še čase po njej. Skratka, 72 let od 89-tih njenega življenja so šle prošnje preko tega rožnega venca k Vsemogočnemu, da bi vzdržala vse težave, ki so se zgrnile na njo in njeno družino. Končal sem delo, in pogledal izpod očal mamu, ki je sedela pri peči. V rokah je imela staro

rdeče obrezano mašno knjigo z velikimi črkami. Tudi iz teh častitljivih bukvic so se dvigale prošnje k Bogu.

»Mama, poslušajte, molek sem zgotovil, vendar manjka na njem sedem jagod!«

»Kaj praviš?«

»Sedem jagod manjka na paternoštru«, sem glasneje ponovil.

»No, neč ne stri, bom pa na eno jagodo dve češčeni zmolila.«

No, sedaj pa naj nekdo reče, če niso naše matere biseri. Še več so! Smaragd! Polne ljubezni za svoje drage. Za koga bo mati sedaj molila skoro podvojeno? Mar za sebe? Ne! Živela si svetniško v delu in molitvi. Neštetokrat te je življenje obrcalo, zaslužila si si nebesa. Za sebe ne rabiš več! Pač pa smo potrebni tvoje molitve mi, ki nas je usoda vrgla v moderno dobo, polno skušnjav. Da, za nas se ti žrtvuješ v molitvi. Naj Večni blagoslovi večer tvoje-ga življenja.

SPET OB MORJU . . .

(Pismo bralcem našega lista. Piše Alojzij Vauti, selski župnik)

Ali bi — ali ne bi...? Tako sem ugal in se nisem mogel odločiti, če naj bralcem našega lista spet kaj napišem. Res so mi nekateri zatrdili, da so se veselili mojih počitniških pism in jih radi brali. Pa je bilo morda v tem zatrdjevanju le tudi malo laskanja. Vsakdo ve, da hvala dobro de. Ko sem bil torej v dvomu, ali naj spet primem za pero, pa dobim iz Brezgenza, torej iz Predarlske, od dveh osebnopoznatih bralcev »Našega tednika« lepo razglednico, na kateri berem med drugim: »Vaša pisma sva z užitkom prebiral in jih poslala tudi mami v Tržič... Kmalu spet kaj napišite v Naš tednik, ko znate tako imenitno pripovedovati...« Taka želja rojakov v tujini pa je res utež, ki na tehtnici dvomov nekaj zaleže. Dobro, pa vzemimo spet pero v roke in povabimo bralce »Tednika«, da nas v duhu spremljajo na poti tja doli k morju!

Vedite, da sem se podal to jesen še enkrat k morju v Lovran! Dne 12. sept. sem se bil poslovil od Lovrana, štiri tedne pozneje sem bil že spet tam!

Ali je mar morje tak magnet, da vas je vnovič privleklo k sebi? Saj v hladni jeseni vendar niste brodili po vodi? Kaj šmenta vas je vleklo doli? Tako me začudeno vprašujete.

No, le počasi, vse bodele zvedeli! Veste, prvo moje bivanje ob morju je služilo telesni okrepitevi, drugo pa osvežitvi duše.

Ob koncu dopusta sem zvedel, da se bodo od 19. do 22. oktobra v počitniškem domu vršile duhovne vaje za duhovnike. To bi bi bilo nekaj koristnega in prijetnega ob enem. Zato sem že ob slovesu zatrdil se-

stri prednici: Morda še na svidenje prihodnji mesec!

Na dekanijski konferenci na Žihpoljah sem zbranim gospodom omenil te duhovne vaje. Kdo bi se jih z menoj hotel udeležiti. In kar trije sosedje so se javili: šmarješki, kapelski, žihpoljski. Kapelski gospod Pavle bo vpregel svoj novi »ljudski voz« in nas popeljal tja doli. Zmenili smo se: v ponedeljek jutraj ob osmih se zberemo pri Valentinu na Strugi, od tam odinemo.

Ko sem v četrtek prej v dušnopastirskem uradu omenil našo namero, me je gospodična Mojca vprašala: »Ali se pa upate peljati z gospodom...«, ki je še le pred kratkim dobil avto in je kot šofer še le novinec? Ne vem, ali je bila res malo v skrbeh za nas, ali pa je vprašanje narekaval nek ponos, češ, jaz pa šofiram že več let! Vsekakor smo se pri vožnji prepričali, da je naš šofer zelo skrben, previden in dobro obvlada svoje vozilo. Ravno vajeni šoferji se včasih na svojo spretnost preveč zanesejo, se preveč upajo in premalo pazijo, pa pride do prometnih nesreč.

Na določeni dan in ob domenjeni uri sta bila šmarješki in selski že na mestu. Žihpoljski gospod dekan pa se je zadnje dni malo slabo počutil in se zaradi tega ni upal podati na dolgo pot. Kmalu je obstal pred hišo avto in gospod Pavle se je veder pojavil med vrati. Gospa Valentinova nam je postregla z vročim čajem za odhod. Spravili smo svojo malo prtljago v voz in sedli vanj, gospod Pavle seveda k volanu. Gospod Janko ima tudi že šoferski izpit, zato mu gre mesto poleg šoferja.

(Nadaljevanje prihodnjic)

ki je bila skoraj koncentrična z luninim krogom.

Orientacijska točka je bil svetel sij, ki ga je Nicholl nenadoma opazil na meji temne poloble. To ni mogla biti zvezda. Bil je rdečkast ogenj, ki se je polagoma večal, kar je vsekakor kazalo na to, da se je izstrelek gibal proti njemu in da ni navpično padal proti lunini površini.

— Ognjenik! To je ognjenik, ki bruha! je vkleknul Nicholl. Ta požar bruha iz notranjosti lune. To nebesno telo torej le še ni popolnoma ugaslo.

— Da! Erupcija je, je odgovoril Barbicane, ki je skozi nočni daljnogled skrbno opazoval ta pojav. Kaj neki bi moglo biti, če ne vulkan?

— Ta ogenj pa potrebuje zrak, da se ohrani, je rekel Michel Ardan. Potemtakem je na tem luninem predelu ozračje.

— Morda, je odgovoril Barbicane, ni pa nujno, da je tako. Zaradi razkranja raznih snovi se vulkan lahko sam oskrbuje s potrebnim kisikom ter bruha svoj ogenj v prazen prostor. Ta ogenj je videti močan in zdi se celo, da žari ko predmeti, ki zgorevajo v čistem kisiku. Zato se ne prenačimo s trditvijo, da je na luni atmosfera.

Gora, ki je bruhal ogenj, je stala približno na 45. stopinji južne širine lunine nevidne poloble. Toda na veliko Barbicanovo žalost jih je krivulja izstrelkovega leta vodila daleč proč od točke, ki jo je kazala erupcija. Zato ni mogel natančneje

Valentin Polanšek:

Ržovnikov mož

Ržovnik in Hirs, to sta bila nekdanji imovita kmeta, da jima ni bilo para v vsej okolici Obirja. Obe kmetiji sta na zgornjem koncu Obirske, ki se zove Šajda, in obe mejita na danes tako sloveče Korške pečine. Sedaj sta obe propadli. Od nekdanjih poslopij je videti le še boren ostarek ruševin — in bivši travniki ter njive so zdajle že gosti, temni grajski gozdovi.

Živel je pred davnimi leti na Ržovnikovem neki mož. Najbrž je bil kak posel. Zakaj takih je imela vsaka večja kmetija kar po pol ducata.

Tisti Ržovnikov možki pa se je zatelebnil v sosedovo, Hirsovo deklo. Bila je jako čedne zunanosti, a v srcu pa ni imela poštenja.

Ržovnikov je bil pripravljen storiti vse, kar je zahtevala ošabna krasotica, samo da bi si pridobil njeno naklonjenost.

Znan je bil tudi tedaj že tisti kraj, kakih tri sto korakov vzhodno od Hirsove hiše, kjer se je ob gotovih nočeh baje dogajalo marsikaj čudnega. Nekateri so menili, da je tam zakopan neki skopuški tuji popotni trgovec s svojimi zlatniki in srebrniki vred, drugi pa so celo zatrjevali, da se je tam neki vražar pogreznil naravnost v pekel.

Glej, tista Hirsova dekla je zahtevala od svojega oboževalca tudi, da gre kopat one denarje ali kar je že bilo. Samo tedaj bi ga marala, če bi ji prinesel kak izkopan zaklad.

Ržovnikov mož je seveda kopal brez uspeha.

Koliko je siromak pretrpel zaradi svoje slepe zaljubljenosti! — Brado si je pustil rasti, ker je Hirsova tako želela. Pa se je moral spet obriti in samo brke navijati, ker je Hirsova tako želela. — Lotiti se je moral vraževanj, celo s Kolomonovimi bukvami, ker je pač Hirsova tako hotela. Oh in koliko še drugega je moral počenjati, pa če tudi z velikim samopremagovanjem! A vse, ker je pač Hirsova dekla tako hotela.

Gori v Ržovnikovih drčah, ki polagoma prehajajo v Korške peči, pa se je v tistih časih zadrževal svojevrsten gams. Ljudje so si pripovedovali, da bi se tisti človek ne postaral, kateri bi pil toplo kri te divjadi. Tako se je tudi Hirsovi dekli zahotelo čudotvorne krvi tega gamsa. Ržovnik pa — je zopet ubogal!

Bila je mlada nedelja, ko se je spravil na lov. Ravno ob času, ko se je brala maša pri obirški podružni cerkvi Svetega Lenarta. Že je zapazil gamsa, kakršnega še ni bil videl. Seveda, ta je tisti! si je dejal, pritisnil previdno puško k licu...

Tedaj pa se oglasi lenarški zvon tako glasno, da se lovec ogleda. In krasnega gamsa ni bilo nikjer več!

Razjarjen, reče tedaj lovec:

»Ko si mi gamsa spodil, bom pa tebe ustrelil!«

In že nastavi puško... in pomeri proti daljni cerkvi Svetega Lenarta. Tedaj pa... o groza!... Nesrečni človek pri priči okamenil!

Še danes je tam v tisti strmini peč, ki ima čuda resnično podobo stoječega človeka, obrnjenega tja proti Svetemu Lenartu. Kraj, kjer je to, pa imenujejo Obirčani in Selani in Korčani še zdajle »Pri možu«.

Kadar pa nabirajo šajdarske dečve tam v bližini brusnice, jim nabrže še vselej zagomezdi mrzlo po hrbtu.

določiti njene prirode. Čez pol ure je svetla točka izginila za temnim obzorjem. Vendar je bila že ugotovitev sama tega pojava za proučevanje lune zelo važna. Kajti ta pojav je dokazoval, da toplota iz notranjosti tega nebesnega telesa vendarle še ni popolnoma izginila, in kdo bi si upal trditi, da se kljub uničevalnim silam ni ohranilo rastlinstvo in tudi živalstvo tam, kjer je toplota? Če bi bil Barbicane in njegova prijatelja nesporno ugotovili tako vulkansko bruhanje, bi bili vsekakor izzvali kopico teorij, ki bi znatno pomagale reševati vprašanje, ali je na luni življenje.

(Dalje)

JULES VERNE:

102

Potovanje na Luna*)

— K temu ni kaj pripomniti, je rekel Michel Ardan. Vendar nam je ušla lepa priložnost, da bi opazovali drugo stran lune. Kdo ve, morda se je prebivalcem drugih planetov glede njihovih satelitov to bolje posrečilo ko znanstvenikom na zemlji.

Na to pripombo Michela Ardana je bilo lahko odgovoriti: da, druge satelite je bilo lažje proučevati, ker so od svojih planetov manj oddaljeni. Prebivalci Saturna, Jupitra, Urana, ako jih je kaj, so lažje dobili zveze s svojimi lunami. Štirje Jupitrovi sateliti krožijo okoli njega v razdaljah: 432.800 kilometrov, 688.000 kilometrov, 6.098.800 kilometrov in 1.920.520 kilometrov. A te razdalje so računane od središča planeta. Če odštejemo dolžino Jupitrovega polumera, ki znaša 68.000 do 72.000 kilometrov, vidimo, da je njegov prvi satelit od Jupitrove površine manj oddaljen kakor luna od zemljine površine. Izmed osmih Saturnovih lun so prav tako štiri bliže Saturnu, kakor luna zemlji: Diana kroži v razdalji 338.400 kilometrov, Tetida 251.840 kilometrov, Encelad v razdalji 194.484 kilometrov in slednjič Mimas v povprečni razdalji komaj 138.000 kilometrov. Izmed osmih Uranovih satelitov

je prvi, Ariel, oddaljen samo 206.080 kilometrov.

Potemtakem bi bilo na teh planetih mnogo lažje napraviti poskus, kakršnega je naredil predsednik Barbicane. Če so torej tamkajšnji prebivalci tak poskus tvegali, so morebiti dognali, kakšna je tista polobla, ki jo satelit večno prikriva njihovim očem. Če pa niso nikoli zapustili svojega planeta, potem niso zvedeli prav nič več kot zvezdoslovci na zemlji.

Izstrelek je medtem v temi letel po svoji neznani poti, ki je ni bilo mogoče določiti, ker je manjkala kakršna koli orientacijska točka. Ali je zaradi lunine privlačnosti ali pod vplivom drugega neznane nebesnega telesa spremenil svojo smer? Na to vprašanje Barbicane ni znal odgovoriti. Vendar pa se je relativno položaj izstrelka deloma predugačil, kar je okrog štirih jutraj ugotovil Barbicane.

Izpememba je bila v tem, da se je dno izstrelka obrnilo proti lunini površini ter je zato izstrelek letel pravokotno na luno in se držal v črti lunine osi. To spremembo je povzročila lunina privlačnost ali težnost. Najtežji del granate se je obrnil proti nevidni lunini polobli, ko da bi padal proti njej. Ali so tedaj padali? Ali bodo potniki slednjič le prišli na zaželeni cilj? Ne. Na podlagi orientacijske točke, ki jo je bilo sicer precej težko razložiti, je Barbicane dognal, da se izstrelek ni bližal luni, temveč da se je gibal v krivulji,

Od podjunskega pastirčka do škofa

(Življenjska pot dr. Gregorija Rožmana)

Rodil se je škof dr. Rožman dne 9. marca 1883 v Dolinčičah, v župniji Šmihel pri Pliberku, na trdnem in vernem slovenskem domu kot najmlajši med šestimi otroki. Po nasvetu tedanjega pliberškega dekana dr. Jožefa Sommerja in poznejšega prelata Valentina Podgorca so starši nadarjenega najmlajšega sina poslali v celovške višje šole. Leta 1904 je opravil gimnazijsko maturo z odličnim uspehom in nato stopil v krško bogoslovje, kajti že iz otroških let je bila njegova najsrdnejša želja, da postane duhovnik. Po zaključenih bogoslovnih študijah ga je leta 1907 tedanji krški knezoškof dr. Jožef Kahn posvetil v mašnika in avgusta meseca istega leta je na rojstnem domu zapel svojo prvo božjo daritev. Nato je bil nastavljen za kaplana v Borovljah.

Kot katehet si je pridobil mnogo ljubezni med svojimi tedanjimi šolarji, ki se ga še danes, ko so zreli, odrasli možje, s hvaležnostjo spominjajo.

Na željo škofa Kahna je odšel na Dunaj, da nadaljuje svoje študije. V duhovskem zavodu Avguštinov se je pripravljaval za doktorat iz cerkvenega prava, ki ga je dosegel leta 1912. Leta 1913 se je vrnil v Celovec, kjer je postal profesor cerkvenega prava v krškem bogoslovju in tudi spirital, podobno kot pred več kot pol stoletja pred njim Anton Martin Slomšek.

Ko je bila leta 1920 v Ljubljani ustanovljena slovenska univerza, so ga poklicali tja za profesorja cerkvenega prava na bogoslovni fakulteti. Bil je pa obenem tudi član izpraševalne komisije za državne izpite na pravni fakulteti. Leta 1929 ga je Sv. stolica imenovala za pomožnega škofa, da pomaga takrat že zdravstveno šibkemu škofu dr. Antonu Bonaventuri Jegliču. Ko je leta 1930 škof Jeglič stopil v pokoj, je postal dr. Rožman njegov naslednik, po vrstnem redu 29. ljubljanski škof. Vodil je v naslednjem desetletju svojo škofijo

Kot novomašnik

k velikemu razcvitu verskega in krščanskega kulturnega življenja. V času strahot druge svetovne vojne pa je junaško stal na braniku pravice in resnice, vselej pa je njegovo dobro, mehko koroško srce imelo razumevanje za potrebe revežev, preganjancev, jetnikov, vdov in sirot. Zanje mu nobena pot in prošnja ni bila pretežka.

V mesecu maju leta 1945 je nastopil bridko pot v pregnanstvo, ustavil se je za nekaj časa na Koroškem, nato pa odšel v Združene države, kjer se je nastanil na slovenski fari pri Sv. Lovrencu v Clevelandu. Vsa nadaljnja leta je neumorno pridigoval in obiskoval slovenske naselbine po raznih kontinentih ter postal duhovni oče in simbol slovenskih duhovnikov in vernikov po vsem širnem svetu, dokler ga ni sedaj Stvarnik poklical k Sebi.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani)

lila iz Velinje vesi v novo hišo v Čahorče. Svoj novi dom imata na lepem kraju, od koder se odpira čudovit razgled daleč naokoli. Želimo, da bi se na novem domu dobro počutila.

Na Muškavi pa se je čisto na tihem poročila pridna Mici Majerhofer, ki je odšla v šentjansko faro. Poroka pa je bila na Žihpoljah. Nevesta je našla nov dom v Podsinji vesi.

ST. VID V PODJUNI

(Iz farnega življenja)

V soboto dne 22. oktobra smo napravili naše običajno farno romanje k Sv. Krvi in napravili izlet na Visoki Klek (Großglockner), nato smo pa šli še k Mariji v Logu (Maria Lungau) v Leški dolini. Hvaležni smo č. g. župniku, da je organiziral to lepo

romanje v mogočni visokogorski svet Gornje Koroške in Vzhodne Tirolske.

Dne 18. oktobra je bila pri St. Primožu poroka. Matija Hribnik, p. d. Hus v Gluhem lesu in Klara Wultz iz Galicije sta si obljubila večno zvestobo. Vesela svatba je bila pri Voglu.

Dne 18. septembra je nenadoma umrla zaradi srčne kapi Matilda Hochl, pd. Zingerlova mati v Pudažu. Bila je stara 58 let. Pogreb je bil v St. Danielu. V lepem govoru se je g. župnik poslovil od pokojne zaslužne žene in matere.

Dne 26. septembra je umrla vzorna žena Marija Jernej, pd. Tonova na Proboju v starosti 70 let. Dolgih 17 let je bila priklenjena na bolniško posteljo. Bila je iz zavedne družine Volavčnikove pd. Tonove družine, nečakinja rajnega župnika Volavčnika na Jezerskem, zvesta naročnica krščanskih listov in knjig Mohorjeve družbe. Bila je tudi dobrotnica naših cerkva in revežev. Velika udeležba ljudstva na pogrebu dne 29. septembra je bila priča njene priljubljenosti. Žalni kondukt na farno pokopališče v St. Vidu je vodil č. g. župnik Nagele iz Žitare vesi, asistirali so mu 4 duhovniki. Tonova mati je imela sorodnike v St. Vidu ob Glini zato je prihitel na pogreb tudi ondodni mestni župnik s kaplanom. Mestni župnik in dekan v St. Vidu na Glini je v nagrobnem govoru dejal, da je bila pokojnica mati, ki je delala, molila in trpela ter je bila vsem v do-

ber zgled. Tudi domači g. župnik Kunstelj je spregovoril v srce segajoče besede eni svojih najboljših farank v slovo.

Dne 28. oktobra je na Scherbergu umrl in bil ondi pokopan Ignac Jarič, bivši Jarič iz St. Vida.

Vsem rajnim želimo večni mir, žalujemo čim sorodnikom pa izražamo naše sožalje!

ŽITARA VES

Na rožnovensko nedeljo je bil pogreb Jurija Hobela, pd. Pintarjevega očeta. Rajni je bil doma pri Piceju v St. Primožu, a se je kasneje priženil v Žitaro ves. Ker je bilo posestvo premajhno, da bi nudilo vsej družini dovolj kruha, si je poiskal delo v rebrški papirnici. Rajnemu očetu želimo večni pokoj, težko prizadeti družini in sorodnikom pa naj velja naše sožalje!

ST. JANŽ V ROŽU

(Poroke)

V naši fari smo imeli v kratkem kar dve »ohceti«. Prvi je stopil pred poročni oltar Bricelnov Hanzi iz Podsinje vesi z nevesto Miškolnikovo Micijo. Ni bilo slišati, da bi Hanzi hodil dolgo tja na Gure na Muškavo. Mici mu je najbrž kar hitro obljubila, da ga ima rada, in tako sta si dne 25. oktobra v Marijini cerkvi na Žihpoljah obljubila medsebojno zakonsko zvestobo. Svatba se je vršila v ožjem krogu kar doma pri Briceljnu, kjer so nam ob veseljem petju in »kramljanju« kakor tudi pri dobri pijanci in jedači potekale urice prav hitro tja v noč.

Kmalu mu je sledil Aleksander Šlemic, pd. mladi Činkovec v Šentjanžu. Ksendl si je menda mislil: »Kaj bom hodil iskat nevesto v drugo faro, ko pa imamo tudi doma toliko lepih in pridnih deklet!« Najbolj se mu je dopadla od vseh Ana Švajger, pd. Žavnikova Ani v St. Janžu. Dne 8. novembra sta si v domači cerkvi obljubila, da bosta skupno kovala družinsko srečo. Veseli del poroke je pa bil pri Tišlerju, kjer se je ob zvokih Bundrovih godcev iz Slov. Plajberka zavrtelo staro in mlado. Ker se je Ani omožila na gostilno, bo ob enem postala tudi mlada krčmarica.

Zdaj bo med durmi stala in s ključki bo rožljala, rožljala in se bahala, da dobro vince ima.

Kakor Hanzi je tudi Ksendl hodil le kratko časa v »ves«. Vzrok je ta, da oba potrebuje mladih gospodinj. Zbala sta se pa najbrž tudi zime, ki stoji sedaj pred durmi.

Obema poročnima paroma je Bog ob krasnem dnevu s sončnimi žarki razsvetlil pot v zakonsko življenje. Naj jim tudi sonce zakonske sreče nikdar ne zaide. To naj je želja nas vseh!

MALI OGLASI

PLETILNI STROJI. Novi „PASSAP“ AUTOMAT in „ORION“ DOPPELBETT. Idealni in zanesljivi pletilni stroji za dom in poklicno delo, neverjetno velika izbira vzorcev, priprosto ravnanje. Predavanje in temeljita priučitev dnevno pri SATTLER, Klagenfurt, am Heuplatz, pri domačem strokovnjaku, na katerega se lahko zanesete.

Odprto službeno mesto za učenka za trgovino z mešanim blagom na deželi, s hrano in stanovanjem. — Nadalje iščem žensko srednjih let za postrežbo gostov in hišno delo; dobra plača. Ponudbe na upravo lista pod geslom „Južna Koroška“.

Značajan, izobražen uslužbenec, prijatelj prirode, srednjih let, si želi dopisovati s partnerico, tudi zaradi poznejše poroke. Cenjene ponudbe pod geslom „Harmonično sožitje“.

Vestno, pošteno natakario, večjo slovenskega in nemškega jezika, išče gostilna Breznik, Pliberk. Predstaviti se pri Breznik & Co., Celovec, Viktringer Strasse 5, samo ob sobotah dopoldne.

Čedne predelave, klobučarski salon „Elites“, Völkermarkter Strasse 13.

Flanelaste nočne srajce, tople od 49.— šil. Klagenfurt bei Sattler am Heuplatz.

Bukove hlode, borov brusni les, smrekove, borove, mecesnove hlode 4 do 5 m dolge, na tankem koncu od 5 cm naprej kupuje po najvišji ceni Dr. GEORG ASCHER Klagenfurt, Paulitschgasse 8, tel. 29-45

Naše prireditve

LOČE OB BAŠKEM JEZERU

V nedeljo, dne 22. novembra priredijo fantje iz okolice Baškega jezera pri Pušniku ob 8. uri zvečer:

KONCERT DOMAČIH PESMI.

Sodelovali bodo tudi tamburaši iz Zahomca. Vse prav prijazno vabimo.

Prireditelji

Odbor Zveze absolventk slovenskih gosposinjskih šol sklicuje svoj redni občni zbor dne 8. decembra 1959 v ST. RUPERTU pri VELIKOVCU po proslavi BREZMADEŽNE.

Absolventke! Pridite vse prav gotovo!

GLEDALIŠČE V CELOVCU

„KOZJI OTOK“, NOVA PREMIERA

V petek, dne 20. novembra bo v celovškem gledališču nova premiera. Prvič v Avstriji bodo dali dramo pred par leti umrlega italijanskega pisatelja Uga Bettija „Zločin na Kozjem otoku“ eno izmed najbolj značilnih del sodobne italijanske odrske literature. Betti je bil sprva po poklicu sodnik, toda sčasoma je spoznal, da smo ljudje slabi sodniki in da so človeške postavbe nedostopne. V svojih dramah je vrtil naprej, da pride do dna, do končnega spoznanja o človeku, o krivdi in pokori. Betti je prepričan, da tudi človek, ki se je podal v najgloblje brezno ima v sebi moč, se zopet dvigne. Predstavo je pripravil višji režiser Walther Nowotny.

PROGRAM

V mestnem gledališču:

Petek, dne 20. nov. ob 20.15 uri: Die Ziegeninsel, drama.

Sobota, 21. nov. ob 20.15 uri: Fidele, opera.

Nedelja, 22. nov. ob 15. uri: Die Geisha, opereta.

V koncertnem domu:

Sobota, 21. nov. in nedelja, 22. nov. ob 19.30 uri: Kennen sie die Milchstrasse?, komedija.

Filmska ocena

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IV = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

BOROVLE

SOBOTA, 21. 11. 1959. „Die letzte Nacht der Titanic“ (IV a).

NEDELJA, 22. 11. 1959. „Almrausch und Edelweiß“ (IV a).

TOREK, 24. 11. 1959. „Weiße Fracht aus Paris“ (V).

ČETRTEK, 26. 11. 1959. „Teufelskerle des Ozeans“ (III).

ST. JAKOB V ROŽU

SREDA, 25. 11. 1959. „Fuzzy, der Banditenfeind“ (III).

Unerreicht im Preis

Vom Erzeuger zum Verbraucher!

FREMDENZIMMER-AUSSTELLUNG

zahlreiche Modelle, modern, formschön

ab S 1480.-

Kostenlose Beratung und Zustellung — bequeme Teilzahlung

VÖLKER-MÖBEL

KLAGENFURT, Villacher Ring 47 • Telephon 57-25

Štedilnike, peči kmetijske potrebnosti

ugodno in na obroke pri

Hans Wernig

Klagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)

MÖBELHAUS

STADLER

KLAGENFURT

Theatergasse 4

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen; Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

SW-MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!